Stichting Pensioenfonds Gasunie

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota

Datum: 15 juli 2022

1 INLEIDING EN VASTSTELLING 5

2 ONDERNEMINGEN EN DEELNEMERS 6

3 PENSIOENREGLEMENTEN 8

3.1 PENSIOENREGLEMENT 1991 8
3.2 PENSIOENREGLEMENT 1994 8
3.3 PENSIOENREGLEMENT 2006 8
3.4 PENSIOENREGLEMENT 2010 9
3.5 PENSIOENREGLEMENT 2013 9
3.6 ANW-HIAATVERZEKERING 11

4 MISSIE, VISIE EN DOELSTELLINGEN 12

4.1 MISSIE 12
4.2 VISIE 12
4.3 DOELSTELLINGEN 13

5 ORGANISATIE 14

5.1 STATUTEN VAN HET FONDS 14
5.2 BESTUUR 14
5.2.1 Samenstelling bestuur 14
5.2.2 Bestuurlijke aansprakelijkheid 16
5.2.3 Werkwijze bestuur 16
5.2.4 Crisissituatie 16
5.2.5 Besluitvorming in een crisissituatie 16
5.3 COMMISSIES 17
5.3.1 Beleggingsadviescommissie 17
5.3.2 Pensioen- en Communicatiecommissie 17
5.3.3 Risk & Compliance Commissie 18
5.4 BESTUURSBUREAU 18
5.5 ONAFHANKELIJKE RISICOMANAGER 19
5.6 SLEUTELFUNCTIES IORP II RICHTLIJN 19
5.6.1 Sleutelfunctie risicomanagement 20
5.6.2 Actuariële sleutelfunctie 20
5.6.3 Sleutelfunctie interne audit 20
5.7 DELEGATIE VAN BEVOEGDHEDEN 21
5.8 TEKENBEVOEGDHEDEN 21

6 TOEZICHT 22

6.1 RAAD VAN TOEZICHT 22
6.2 VERANTWOORDINGSORGAAN 23

7 INTEGRITEIT EN COMPLIANCE 24

7.1 GEDRAGSCODE 24
7.2 BELONINGSBELEID 24
7.3 COMPLIANCE OFFICER 24

7.4 Integriteitsbeleid 25
7.5 Incidentenregeling 25
7.6 AVG 25
7.7 Nevenfuncties en geschenken 26

8 ADVISERING EN UITBESTEDING 27

8.1 Advisering en controle 27
8.2 Uitbestedingen 27
8.3 Geen (her)verzekeringen 28

9 RISICO'S VOOR HET FONDS 29

9.1 Financiële risico's volgens het standaardmodel 29
9.2 Pijngrensbeleid 30
9.3 Financiële risicohouding 32
9.3.1 Risicohouding op korte termijn 32
9.3.2 Risicohouding op lange termijn 32
9.4 SIRA 33
9.5 Integraal Risico Management 34
9.5.1 Integrale risicohouding 35
9.5.2 Risicobereidheid 35
9.5.3 Strategische risico's 36
9.5.4 Beheersmaatregelen 37
9.5.5 Eigenrisicobeoordeling 38
9.6 SWOT-analyse 38
9.7 Rapportages 38

10 BELEGGINGSBELEID 40

10.1 Uitvoering van vermogensbeheer 40
10.2 Investment beliefs 40
10.3 Beleggingsbeleid 42
10.3.1 De Strategische Asset Allocatie 42
10.3.2 Asset Liability Management 43
10.3.3 Renteafdekking (dynamische rentestaffel) 43
10.3.4 Valutabeleid 44
10.4 Prudent person 44
10.5 Beleggingsstijl en uitbesteding 45
10.6 Maatschappelijk Verantwoord Beleggen 46

11 ICT BELEID 48

12 COMMUNICATIEBELEID 49

12.1 Communicatie Beleidsplan 49
12.2 Communicatie Jaarplan 49
12.3 Communicatie in een crisissituatie 49
12.3.1 Crisissituatie 49

12.3.2 Crisiscommunicatie 49

13 PREMIEBELEID 51

13.1 FEITELIJKE PREMIE 51
13.2 KOSTENDEKKENDE PREMIE 51
13.3 GEDEMPTE PREMIE 52
13.4 DEKKINGSGRAADNEUTRALE PREMIE 52
13.5 PREMIEBELEID 53

14 OPBOUW VAN PENSIOENAANSPRAKEN 54

15 TOESLAGBELEID 55

15.1 VOORWAARDELIJKE TOESLAGVERLENING 55
15.2 INCIDENTELE TOESLAGVERLENING 56
15.3 REPARATIE TOESLAGACHTERSTANDEN BIJ INVAREN 57

16 FINANCIELE MIDDELEN 58

16.1 TECHNISCHE VOORZIENING 58
16.2 EIGEN VERMOGEN 60
16.2.1 Vereist eigen vermogen 60
16.2.2 Minimaal vereist eigen vermogen 60
16.3 DEKKINGSGRAAD 60
16.4 VERMOGENSTEKORT 61
16.4.1 Reservetekort – herstelplan 61
16.4.2 Dekkingstekort 61

17 FINANCIËLE STUURMIDDELEN 62

17.1 WIJZIGEN VAN DE SAA 62
17.2 BESCHERMING TEGEN KOERSWIJZIGINGEN 62
17.3 AFZIEN VAN TOESLAGVERLENING 62
17.4 VERMINDEREN VAN DE PENSIOENOPBOUW 62
17.5 WIJZIGEN VAN DE PENSIOENOVEREENKOMST 63
17.6 VRAGEN OM BIJSTORTING 63
17.7 VERMINDERING KOSTEN 63
17.8 VERMINDERING PENSIOENAANSPRAKEN EN -RECHTEN 63

18 FINANCIEEL CRISISPLAN 65

18.1 TWEE SOORTEN CRISES 65
18.2 MAATREGELEN IN EEN (DREIGENDE OF VOLWAARDIGE) CRISIS 65
18.2.1 Maatregelen in een dreigende crisis 66
18.2.2 Maatregelen in een volwaardige crisis 66
18.3 EFFECT VAN DE MAATREGELEN 66

BIJLAGE 1 - LIJST VAN AFKORTINGEN 68

BIJLAGE 2 - OVERZICHT REFERENTIE DOCUMENTEN 70

BIJLAGE 3 - RELATIE ABTN EN REFERENTIEDOCUMENTEN 74

1 INLEIDING EN VASTSTELLING

De Stichting Pensioenfonds Gasunie (hierna: het fonds) heeft op grond van zijn statuten ten doel het zeker stellen en het verstrekken van pensioen en andere uitkeringen aan gewezen werknemers en aan nagelaten betrekkingen van werknemers en gewezen werknemers van de N.V. Nederlandse Gasunie (hierna: Gasunie) en van de aangesloten onderneming GasTerra B.V. (hierna: GasTerra). Gasunie en GasTerra hebben daartoe met het fonds uitvoeringsovereenkomsten gesloten.

Het fonds is een ondernemingspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet (PW). Op grond van artikel 145 PW is het fonds daarom verplicht een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) vast te stellen.
Het bestuur voert het beheer van het fonds. Hierbij neemt het bestuur de bepalingen in de statuten, de pensioenreglementen en de ABTN in acht.

De inhoud van de ABTN moet voldoen aan de vereisten die daaraan gesteld worden door de PW, andere regelgeving - zoals het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (Besluit FTK) - en de toezichthouders.

De ABTN heeft de bedoeling het actuariële en bedrijfstechnische beleid transparant te maken en heeft de hoedanigheid van een bedrijfsplan dat het algeheel functioneren inzichtelijk maakt. Een lijst van afkortingen en begrippen vindt men in

Bijlage 1 - Lijst van afkortingen.

Het beleid en de daarbij geldende regels worden in de ABTN op hoofdlijnen beschreven. Meer gedetailleerde uitwerkingen en bepalingen zijn vermeld in andere documenten: de referentiedocumenten. Zie daarvoor Bijlage 2 - Overzicht referentie documenten. De ABTN en de referentiedocumenten dienen geen tegenstrijdigheden te bevatten. Ter voorkoming van onduidelijkheden is in de tabel in Bijlage 3 - Relatie ABTN en referentiedocumenten aangegeven welke tekst in voorkomende gevallen de doorslag zal geven bij de interpretatie.

Deze ABTN is vastgesteld door het bestuur in de vergadering d.d. x maand 2022.

Het bestuur is bevoegd deze ABTN te wijzigen. Wijzigingen, die consequenties hebben voor de pensioenopbouw of het premiebeleid, zijn op grond van artikel 1 lid 1 onder c van de uitvoeringsovereenkomsten slechts geldig jegens Gasunie resp. GasTerra na een gezamenlijk overleg zoals bepaald in artikel 16 lid 4 van de uitvoeringsovereenkomsten.

De ABTN ligt ter inzage op een voor de pensioengerechtigden en deelnemers toegankelijke plaats en wordt beschikbaar gesteld aan Gasunie en GasTerra.

2 ONDERNEMINGEN EN DEELNEMERS

De ondernemingen Gasunie en GasTerra maken in hun rol als werkgever afspraken met hun werknemers over het toekomstige pensioen van de werknemers en hun eventuele nabestaanden. Op grond van die afspraken bouwen de werknemers en hun nabestaanden pensioenaanspraken jegens het fonds op.

Een en ander wordt als volgt geregeld en vastgelegd:

- Arbeidsovereenkomst
  In de arbeidsovereenkomst tussen de werknemer en de werkgever is bepaald dat de werknemer deelneemt aan de pensioenregeling van het fonds, conform het geldende pensioenreglement.
- Pensioenovereenkomst
  De pensioenovereenkomst tussen de werkgever en de werknemers is onderdeel van de Collectieve Arbeidsovereenkomst (CAO) die tot stand komt in het CAO-overleg zoals dat van tijd tot tijd wordt gevoerd tussen Gasunie respectievelijk GasTerra als werkgever en de vakbonden. De vakbonden vertegenwoordigen daarbij de werknemers. Wat betreft het onderwerp pensioen wordt het CAO-overleg gevoerd door een ‘paritaire commissie’ met vertegenwoordigers van de werkgever(s) en de vakbonden.
- Uitvoeringsovereenkomst
  De werkgever (Gasunie respectievelijk GasTerra) is op grond van artikel 23 PW verplicht de uitvoering van de pensioenovereenkomst onder te brengen bij een pensioenuitvoerder (zoals het fonds). Daartoe vraagt Gasunie aan het slot van het CAO-overleg aan het bestuur of het fonds de nieuwe afspraken kan uitvoeren. Indien dat het geval is sluiten het fonds en Gasunie een uitvoeringsovereenkomst, waarin de afspraken uit de pensioenovereenkomst worden vastgelegd. Vervolgens sluiten het fonds en GasTerra eveneens een uitvoeringsovereenkomst die voor wat betreft de uitvoering van het pensioenreglement voor zijn werknemers gelijk is aan die voor de werknemers van Gasunie.
- Pensioenreglement
  Het fonds maakt voor de deelnemers een (nieuw) pensioenreglement waarin alle aspecten van de afgesproken pensioenovereenkomst worden beschreven. Het bestuur is bevoegd een pensioenreglement te wijzigen. Bijvoorbeeld als gewijzigde wetgeving dat vergt of op verzoek van Gasunie. Wijzigingen worden op grond van de uitvoeringsovereenkomsten vóór vaststelling voorgelegd aan Gasunie en GasTerra. In bepaalde gevallen volgen op grond van artikel 13 van de uitvoeringsovereenkomsten overleg en afstemming.

De volgende begrippen zijn van belang:

- Actieve deelnemer: dit is een werknemer van Gasunie respectievelijk GasTerra die op grond van de pensioenovereenkomst pensioenaanspraken opbouwt jegens het fonds.
- Gewezen deelnemer: dit is een gewezen werknemer van Gasunie respectievelijk GasTerra die geen pensioenaanspraken meer opbouwt, maar die wel pensioenaanspraken heeft behouden jegens het fonds.
- Pensioengerechtigde: dit is een persoon die een pensioen ontvangt van het fonds.
- Gepensioneerde: dit is een pensioengerechtigde met een ouderdomspensioen.
- (Gewezen) partner: een persoon die voldoet of voldeed aan de vereisten voor partnerschap met een (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde.
- Kind: een kind van de (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde.

Er zijn meerdere soorten pensioen verzekerd bij het fonds, zoals:

- Ouderdomspensioen (OP): dit is een uitkering van het fonds die de (gewezen) deelnemer ontvangt bij ouderdom na zijn pensioeningangsdatum.
- Arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP): dit is een uitkering van het fonds die de (gewezen) deelnemer ontvangt bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid volgens de WIA.
- (Bijzonder) partnerpensioen (PP): dit is een uitkering die de (gewezen) partner van de (gewezen) deelnemer ontvangt na het overlijden van laatstgenoemde.
- Wezenpensioen (WP): dit is een uitkering die het kind van de (gewezen) deelnemer ontvangt na het overlijden van laatstgenoemde.

Aangesloten ondernemingen:

- Op grond van artikel 11 van de Statuten kan het bestuur op voordracht van Gasunie een overeenkomst aangaan met een andere rechtspersoon, waardoor die als aangesloten onderneming tot het fonds wordt toegelaten.
- Dat is het geval voor GasTerra. De overeenkomst waarin dat geregeld is, is de vigerende uitvoeringsovereenkomst met GasTerra.

De vigerende uitvoeringsovereenkomsten zijn:

- referentie 2 - Uitvoeringsovereenkomst Gasunie d.d. 1 januari 2022;
- referentie 3 - Uitvoeringsovereenkomst GasTerra d.d. 1 januari 2022.

3 PENSIOENREGLEMENTEN

In hoofdstuk 2 is beschreven hoe pensioenreglementen tot stand komen. In de loop der jaren zijn meerdere pensioenreglementen opgesteld die worden uitgevoerd door het fonds. Dat zijn de volgende reglementen met de belangrijkste kenmerken daarvan:

3.1 Pensioenreglement 1991

- Dit reglement is voor werknemers geboren voor 1 juli 1937. Er zijn geen actieve deelnemers meer[1].
- Voor nabestaanden is PP en WP verzekerd.

3.2 Pensioenreglement 1994

- Dit reglement is voor werknemers die na 30 juni 1937 en vóór 1 januari 1950 zijn geboren. Er zijn geen actieve deelnemers meer[2].
- Te onderscheiden zijn het Pensioenreglement 1994 en het Reglement Regeling Vervroegd Uittreden (RVU).
- Voor nabestaanden is PP en WP verzekerd. Bij het overlijden van een gepensioneerde krijgt de partner tevens een eenmalige uitkering ter hoogte van twee maanden ouderdomspensioen.
- De deelnemers aan de RVU hebben de keuze om de ingangsdatum van de uitkering uit te stellen of in deeltijd op te nemen. Bij (gedeeltelijke) uitstel van de ingangsdatum wordt de uitkering actuarieel neutraal verhoogd.
- Per 1 januari 2018 is nog niet ingegaan OP actuarieel neutraal omgezet in OP met pensioenrichtleeftijd 68 jaar.

3.3 Pensioenreglement 2006

- Dit reglement is voor werknemers die op of na 1 januari 1950 zijn geboren of na 31 december 2005 bij de werkgever in dienst zijn getreden.
- De opbouw onder deze regeling is beëindigd voor werknemers van Gasunie per 30 juni 2013 en voor werknemers van GasTerra per 31 december 2013.
- Het betreft een eindloonregeling met oorspronkelijk een pensioenrichtleeftijd van 65 jaar. Voor de ploegendiensttoeslag geldt een opbouwregeling.
- Voor de deelnemers is OP en AOP verzekerd. Het OP is gelijk aan het aantal deelnemersjaren vermenigvuldigd met 1,90% van de laatstelijk vastgestelde jaargrondslag

[1] Dit pensioenreglement gold tevens voor gewezen deelnemers geboren na 1 juli 1937 die gedurende de dienstbetrekking alleen op grond van dit pensioenreglement aanspraken hebben verworven.

[2] Dit pensioenreglement gold tevens voor gewezen deelnemers geboren na 1 januari 1950 die gedurende de dienstbetrekking alleen op grond van dit pensioenreglement aanspraken hebben verworven.

tot aan het drempelbedrag (€ 66.628 per 1 juli 2013) en 1,825% boven het drempelbedrag.

- Het AOP is gelijk aan 85% van de jaargrondslag tot aan het drempelbedrag en 64% daarboven. Op het AOP komt de feitelijke WAO-, IVA- of andere wettelijke loondervings- of arbeidsongeschiktheidsuitkering in mindering. Bij arbeidsongeschiktheid wordt de opbouw van het OP, PP en WP premievrij voortgezet. De eindleeftijd voor het AOP is 65 jaar of eerder als de arbeidsongeschiktheid eindigt.
- Voor nabestaanden is PP en WP verzekerd. Het PP is gelijk aan 70% van het OP. Het WP is gelijk aan 14% van het OP. Bij het overlijden van een gepensioneerde krijgt de partner tevens een eenmalige uitkering ter hoogte van twee maanden ouderdomspensioen.
- In het reglement zijn overgangsbepalingen opgenomen voor die werknemers die voor 1 januari 2006 deelnemer waren in het pensioenreglement 1994.
- Per 1 januari 2018 is nog niet ingegaan OP actuarieel neutraal omgezet in OP met pensioenrichtleeftijd 68 jaar. Bij deze conversie zijn PP en WP niet omgezet.

3.4 Pensioenreglement 2010

- Dit reglement is voor werknemers die tussen 31 mei 2010 en 1 juli 2013 zijn toegetreden tot de Raad van Bestuur van Gasunie.
- De opbouw in deze pensioenregeling is beëindigd per 30 juni 2013.
- Het betreft een middelloonregeling met oorspronkelijk een pensioenrichtleeftijd van 65 jaar.
- Voor de deelnemers is OP verzekerd. Voor het OP wordt per deelnemersjaar 2,05% van de voor dat kalenderjaar vastgestelde pensioengrondslag opgebouwd. Het OP is gelijk aan de som van de jaarlijks verkregen aanspraken op OP, vermeerderd met eventuele door het bestuur verleende toeslagen.
- Voor nabestaanden is PP en WP verzekerd. Het PP is gelijk aan 70% van het OP. Het WP is gelijk aan 14% van het OP. Bij het overlijden van een gepensioneerde krijgt de partner tevens een eenmalige uitkering ter hoogte van twee maanden ouderdomspensioen.
- In het reglement zijn overgangsbepalingen opgenomen voor die werknemers die voorafgaand aan hun toetreding tot de Raad van Bestuur en dit reglement deelnemer waren in het Pensioenreglement 2006.
- Per 1 januari 2018 is nog niet ingegaan OP actuarieel neutraal omgezet in OP met pensioenrichtleeftijd 68 jaar. Bij deze conversie zijn PP en WP niet omgezet.

3.5 Pensioenreglement 2013

- Dit reglement is voor werknemers die op of na 1 januari 1950 zijn geboren of na 30 juni 2013 bij Gasunie resp. na 31 december 2013 bij GasTerra in dienst zijn getreden.
- Het reglement gold in eerste instantie voor de periode 2014 tot en met 2017 en is nadien (in gewijzigde vorm) overeengekomen voor de periode 2018 tot en met 2021.

Vervolgens is dit reglement (wederom in gewijzigde vorm) voor de periode 2022 tot en met 2026 (of tot een eerdere datum indien de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel op een eerdere datum plaatsvindt) vastgesteld.

- Het betreft een middelloonregeling met een CDC-financiering. De pensioenrichtleeftijd was oorspronkelijk 67 jaar. Deze is ingaande 1 januari 2018 verhoogd tot 68 jaar.
- Kenmerk van deze CDC-financiering is dat de werkgevers een vastliggende pensioenpremie betalen aan het fonds. Samengevat bedraagt de premie voor iedere deelnemer 27,6% van het pensioengevend jaarsalaris tot het gemaximeerd pensioengevend jaarsalaris en voor het pensioengevende salarisdeel boven het grensbedrag (€ 102.942 per 1 januari 2022) een extra premie van 6%. Over het salarisdeel boven het gemaximeerd pensioengevend jaarsalaris wordt 1,7% premie afgedragen (o.a. voor uitvoeringskosten). Een deel[3] van de premie wordt door de werkgever in rekening gebracht bij de deelnemer en wordt maandelijks op diens salaris ingehouden.
- Met betrekking tot de premie is verder het volgende afgesproken:
    - De premies zijn vastgelegd voor de looptijd van de uitvoeringsovereenkomst en worden aan het fonds betaald ongeacht de financiële positie van het fonds.
    - Indien de gedempte premie in enig jaar hoger is dan de feitelijke premie[4], dan kan het fonds Gasunie en GasTerra verplichten om een aanvullende premie te betalen van maximaal 1,2% van het pensioengevend jaarsalaris.
- Voor de deelnemers is OP verzekerd. Voor het OP wordt per maand in beginsel 1,875% van de pensioengrondslag, rekening houdend met de deeltijdfactor, van betreffende maand opgebouwd. Het OP is gelijk aan de som van de maandelijks verkregen aanspraken op het OP, vermeerderd resp. verminderd met eventuele door het bestuur verleende toeslagen resp. kortingen.
- De pensioenopbouw wordt lager gesteld dan 1,875% van de pensioengrondslag in de volgende situaties:
    - Indien de feitelijke premie lager is dan de gedempte premie wordt het opbouwpercentage zodanig verlaagd dat de feitelijke premie gelijk is aan de gedempte premie.
    - Indien (a) op de peildatum (31 december van het voorgaande jaar) de beleidsdekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad behorend bij het strategisch vereist eigen vermogen en (b) de pensioenopbouw in het jaar naar verwachting een meer negatief effect zal hebben op de actuele dekkingsgraad dan 0,6%, wordt het opbouwpercentage zodanig verlaagd dat het negatieve effect ("M1-effect") tijdens het jaar naar verwachting zal uitkomen op 0,6%.
- Voor deelnemers is gehele of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid verzekerd. Bij arbeidsongeschiktheid wordt de opbouw van het OP, PP en WP premievrij voortgezet.

[3] Namelijk 2,45% van de pensioengrondslag plus een extra premie van 6% over het salarisdeel boven het grensbedrag.

[4] Uitleg over de verschillende soorten premies vindt men in hoofdstuk 0 - Premiebeleid.

- Voor nabestaanden is PP en WP verzekerd. Het PP is gelijk aan 70% van het (bereikbaar) OP. Het WP is gelijk aan 14% van het (bereikbaar) OP.
- In het reglement zijn overgangsbepalingen opgenomen voor die werknemers die voorafgaand aan hun toetreding tot dit reglement deelnemer waren in het Pensioenreglement 2006 of in het Pensioenreglement 2010.
- Per 1 januari 2018 is nog niet ingegaan OP omgezet in OP met pensioenrichtleeftijd 68 jaar. Bij deze conversie zijn PP en WP niet omgezet. Voor deelnemers met premievrije pensioenopbouw is de pensioenrichtleeftijd omgezet naar 68 jaar.
- Voor meer details wordt verwezen naar het Pensioenreglement 2013 geldend vanaf 1 januari 2022.

3.6 Anw-hiaatverzekering

- Als een deelnemer overlijdt, heeft zijn/haar partner mogelijk recht op de wettelijke uitkering volgens de Algemene nabestaandenwet (Anw). Aan deze uitkering zijn voorwaarden verbonden. Als de partner niet of slechts gedeeltelijk in aanmerking komt voor een Anw-uitkering gaat hij/zij er in inkomen op achteruit. Dit wordt het ‘Anw-hiaat’ genoemd.
- Het fonds biedt een Anw-hiaatverzekering aan op vrijwillige basis. De kosten zijn voor rekening van de deelnemer. De premie is leeftijdsafhankelijk en wordt opnieuw vastgesteld na actualisering van de sterftegrondslagen. De verzekering keert uit bij overlijden van de deelnemer tot de AOW-datum van de partner.

4 MISSIE, VISIE EN DOELSTELLINGEN

4.1 Missie

Het bestuur heeft in de vergadering van 15 april 2020 de volgende missie van het fonds vastgesteld.

De Stichting Pensioenfonds Gasunie wil de (oud)medewerkers van Gasunie en GasTerra een aanvullend inkomen voor later bieden. Wij voeren de pensioenregelingen uit die de sociale partners samen hebben afgesproken: ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen.

Wij willen zorgen voor een pensioen dat zijn waarde behoudt. Daarvoor beheren wij het vermogen dat aan ons is toevertrouwd zo efficiënt mogelijk met aanvaardbare risico's en tegen redelijke kosten.

Besluiten nemen wij op een evenwichtige manier: wij wegen de verschillende belangen zo goed mogelijk. Wij vinden het belangrijk dat onze deelnemers begrijpen wat we doen.

4.2 Visie

Het bestuur heeft in de bovengenoemde vergadering de volgende visie vastgesteld.

De wereld om ons heen verandert voortdurend. Wij blijven daarom op de hoogte van de ontwikkelingen in de markt en in de politiek zodat we kunnen inspelen op veranderingen.

Wij proberen in elk geval de nominaal opgebouwde pensioenen uit te keren. Een nominaal pensioen is het vastgelegde pensioenbedrag dat een deelnemer jaarlijks opbouwt op basis van het inkomen in dat jaar. Daarnaast willen we graag de pensioenrechten en -uitkeringen waardevast houden door die te corrigeren voor de effecten van inflatie, zodat de koopkracht behouden blijft.

Om dit te bereiken beleggen wij het kapitaal dat door het fonds beheerd wordt. Dat is nodig om voldoende rendement te behalen voor de uitkering van in elk geval een nominaal pensioen en bij voorkeur ook van een waardevast pensioen. Beleggen brengt wel risico's met zich mee. Het is geen zekerheid dat het pensioen door beleggen in de loop van de tijd hoger wordt; het kan ook gelijk blijven of zelfs lager worden. Wij nemen maatregelen om de risico's te beperken en letten daarbij op de kosten.

Wij zijn een middelgroot ondernemingspensioenfonds. Daarom kennen wij de deelnemers en de deelnemers kennen ons. Wij vinden het belangrijk dat onze deelnemers begrijpen wat hun keuzemogelijkheden zijn. En ook dat zij realistische verwachtingen hebben over de

hoogte van hun pensioen, zodat zij zo nodig aanvullende maatregelen kunnen treffen voor het inkomen na pensionering.

4.3 Doelstellingen

In de vergadering van 15 april 2020 heeft het bestuur de volgende vier doelstellingen vastgesteld:

Doelstelling 1
Het zeker stellen van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten.
Doelstelling 2
Het waardevast houden van ingegane pensioenen en (premievrije) pensioenaanspraken.
Doelstelling 3
Het eigen pensioenbewustzijn en de eigen pensioenverantwoordelijkheid vergroten door klantgericht en transparant te communiceren.
Doelstelling 4
Het zorgdragen voor een goede uitvoering van de pensioenregeling.

Het bestuur vindt het behalen van doelstelling 1 zeer belangrijk. Met andere woorden: het moeten korten van de (nominale) pensioenaanspraken en pensioenrechten wordt gezien als bijzonder onwenselijk.

Het behalen van doelstelling 2 wordt gezien als een ambitie. Het is derhalve wenselijk dat de ingegane pensioenen en pensioenaanspraken waardevast worden gehouden. Het beleid is daar ook op gericht, maar het behalen van doelstelling 2 is in mindere mate zeker dan het behalen van doelstelling 1.

5 ORGANISATIE

5.1 Statuten van het fonds

De statuten (zie referentie 1 - Statuten Stichting Pensioenfonds Gasunie) zijn bij de oprichting van het fonds vastgesteld en zijn sindsdien enige malen gewijzigd. In de statuten zijn diverse zaken voorgeschreven, zoals:

- doel van het fonds;
- de samenstelling van het bestuur en de benoeming van de bestuursleden;
- de taak en bevoegdheden van het bestuur en de manier van vergaderen en het nemen van besluiten;
- het vaststellen van pensioenreglementen;
- het verantwoordingsorgaan (VO);
- het intern toezicht door middel van de Raad van Toezicht (RvT);
- een certificerende actuaris en een adviserende actuaris;
- de beleggingsadviescommissie en beleggingsrichtlijnen;
- de financiële verantwoording en controle door een accountant;
- het toetreden en uitreden van een aangesloten onderneming;
- de sluiting, ontbinding en vereffening van het fonds;
- de wijziging van de statuten;
- de klachten- en geschillenregeling.

5.2 Bestuur

5.2.1 Samenstelling bestuur

Het fonds heeft een paritair bestuur als bedoeld in artikel 99 en 100 PW. Het bestuur bestaat uit 8 leden:

- Bestuursleden worden benoemd door het bestuur op basis van een voordracht als hierna omschreven.
- Er zijn 4 werkgeversleden (3 voorgedragen door Gasunie en één door GasTerra).
- Er zijn 4 werknemersleden (2 voorgedragen door de ondernemingsraden van Gasunie en GasTerra en 2 door de pensioengerechtigden).
- De namen, functies en het rooster van aftreden van de bestuursleden staan in referentie 5 - Namen, functies en rooster van aftreden van bestuursleden.

Wijze van voorzien in een vacature:

- Een kandidaat dient bij benoeming te voldoen aan het functieprofiel opgesteld door het bestuur (zie referentie 4 - Functieprofiel bestuurslid).
- Het bestuur streeft ernaar om bij benoemingen rekening te (laten) houden met het diversiteitsbeleid (zie referentie 23 - Diversiteitsbeleid).
- De voordracht van kandidaten verloopt als volgt:

    - Werkgeverslid: door Gasunie en GasTerra.
    - Werknemerslid OR: door de ondernemingsraden.
    - Werknemerslid namens pensioengerechtigden: op basis van verkiezingen onder de pensioengerechtigden conform referentie 6 - Verkiezingsreglement pensioengerechtigde werknemersleden in het bestuur. De Vereniging van Pensioengerechtigden en Postactieven van Gasunie en GasTerra (VGG) wordt in de gelegenheid gesteld een of meerdere kandidaten voor te dragen.
- Het bestuur geeft een voorgedragen kandidaat de gelegenheid om voorafgaande aan zijn benoeming opleidingen te volgen en gedurende een periode de vergaderingen van het bestuur als toehoorder bij te wonen om zich te kunnen inwerken.
- Het bestuur legt een voorgenomen benoeming voor aan de RvT. De RvT toetst of de kandidaat aan het functieprofiel voldoet.
- Het bestuur meldt een voorgenomen benoeming aan de toezichthouder DNB. DNB toetst het kandidaat-bestuurslid op geschiktheid en betrouwbaarheid.
- Indien DNB instemt met de voorgenomen benoeming, benoemt het bestuur de kandidaat tot bestuurslid.

Zittingsduur bestuursleden:

- Een benoeming geldt voor 4 jaar.
- Voor bestuursleden geldt dat zij vanaf 2014 maximaal 2 maal herbenoemd kunnen worden.
- Herbenoemingen worden gemeld aan DNB.

Functieverdeling:

- De bestuursleden verdelen in onderling overleg de verschillende functies, rekening houdend met het bepaalde in referentie 1 - Statuten Stichting Pensioenfonds Gasunie.
- Met enige regelmaat en in ieder geval bij gelegenheid van een (her)benoeming overweegt het bestuur of aanpassing van de bestaande functieverdeling (inclusief de IORP II sleutelfuncties) al dan niet gewenst is.
- Een functiewijziging (en met name een functieverzwaring) wordt gemeld aan DNB.

Het is van belang dat de bestuursleden zowel individueel als collectief geschikt zijn en blijven voor de uitoefening van hun functie. Om dat te bewerkstelligen hanteert het bestuur het beleid als verwoord in de volgende documenten:

- referentie 4 - Functieprofiel bestuurslid;
- referentie 7 - Geschiktheidsbeleid;
- referentie 8 - Geschiktheidsjaarplan en geschiktheidsmatrix;

5.2.2 Bestuurlijke aansprakelijkheid

Het fonds heeft een bestuurlijke aansprakelijkheidsverzekering afgesloten. De polis dekt de aansprakelijkheid en juridische bijstand van de leden van het bestuur, de RvT en het VO.

5.2.3 Werkwijze bestuur

De werkwijze van het bestuur is als volgt:

- Het bestuur vergadert en besluit op de wijze die is voorgeschreven in de statuten. Het bestuur streeft naar het nemen van besluiten op basis van consensus. Dit is vastgelegd in referentie 10 - Streven naar besluitvorming op basis van consensus.
- De werkwijze tijdens vergadering is volgens het 'BOB-model': Beeldvorming - Oordeelsvorming – Besluitvorming.
- Waar nodig naar het oordeel van het bestuur wordt het advies van een externe expert ingeroepen.
- Elk lid van het bestuur is bevoegd een deskundige te raadplegen.
- Na afloop van een vergadering wordt in beginsel het verloop van de vergadering besproken.
- Eenmaal per jaar voert het bestuur een zelfevaluatie uit, al dan niet met behulp van een externe begeleider. Zie referentie 9 - Procedure functioneren bestuursleden.
- Af en toe organiseert het bestuur een 'heidag' om meer diepgaand aandacht te kunnen besteden aan relevante ontwikkelingen.

5.2.4 Crisissituatie

Een crisissituatie is een situatie die noodzaakt tot snel handelen om schade voor het fonds te voorkomen en waarbij de normale procedure voor besluitvorming niet tijdig kan worden uitgevoerd. In paragraaf 5.2.5 is de crisisprocedure beschreven. Die beschrijft hoe de crisisprocedure wordt geïnitieerd en hoe besluitvorming dan plaatsvindt.

5.2.5 Besluitvorming in een crisissituatie

In een crisissituatie, die noodzaakt tot snel handelen om schade voor het fonds te voorkomen, en waarbij de normale besluitvormingsprocedure als beschreven in de statuten niet tijdig kan worden uitgevoerd, neemt het bestuur besluiten conform de volgende crisis-procedure:

- Zodra een lid van het bestuur of een medewerker van het bestuursbureau constateert dat er sprake kan zijn van een crisissituatie neemt hij/zij contact op met de dan bereikbare bestuursleden.
- De dan bereikbare bestuursleden besluiten - indien zij dat noodzakelijk achten - de crisisprocedure in werking te stellen. Op grond daarvan verkrijgen zij de bevoegdheid de dan noodzakelijke besluiten te nemen en uit te (laten) voeren. Indien communicatie naar derden noodzakelijk is besluiten zij op welke wijze deze communicatie uitgevoerd zal worden (zie daartoe ook hoofdstuk 12.3).

- Indien het noodzakelijk blijkt om deze procedure later nogmaals uit te voeren, wordt wederom contact gezocht met alle dan bereikbare bestuursleden om hen te betrekken bij de uitvoering van de crisisprocedure.
- De inwerkinstelling van de crisisprocedure wordt zo spoedig mogelijk ter kennis gebracht van de niet-bereikbare bestuursleden en de leden van de Raad van Toezicht.
- De inwerkingstelling van de crisisprocedure en de genomen besluiten worden besproken in de eerstvolgende reguliere vergadering van het bestuur.
- Na afloop van de crisissituatie wordt het verloop ervan geëvalueerd.

5.3 Commissies

Het bestuur heeft drie commissies ingesteld. De commissies bereiden bestuursbesluiten voor en adviseren het bestuur.

5.3.1 Beleggingsadviescommissie

Het bestuur heeft de Beleggingsadviescommissie (BAC) ingesteld om het bestuur van advies te dienen over beleggingsaangelegenheden.

- De BAC bestaat uit minimaal drie bestuursleden (met stemrecht) en minimaal twee externe adviseurs (met een adviserende stem).
- De Onafhankelijk Risico Manager (ORM) woont in beginsel de vergaderingen van de commissie bij.
- De BAC stelt een concept voor het Beleidsplan Beleggingen op en legt dat voor aan het bestuur ter vaststelling.
- De BAC stelt een Jaarplan BAC op waarin de activiteiten voor het komende jaar uiteen wordt gezet en legt dat voor aan het bestuur.
- De taken en werkwijze van de BAC zijn vastgelegd in referentie 11 - Reglement BAC.

5.3.2 Pensioen- en Communicatiecommissie

Het bestuur heeft de Pensioen- en Communicatiecommissie (PCC) ingesteld om het bestuur van advies te dienen op het gebied van pensioenaangelegenheden, de uitvoering van pensioenregelingen, de communicatie over het pensioen en de bestuurlijke inrichting van het fonds.

- De PCC bestaat uit minimaal twee bestuursleden (met stemrecht). Het bestuur kan een externe adviseur (met een adviserende stem) als lid benoemen.
- De ORM woont in beginsel de vergaderingen van de commissie bij.
- De PCC stelt een concept voor het Communicatie Beleidsplan (meerjarig) op en daarnaast het Communicatie Jaarplan voor het komende jaar en legt dat voor aan het bestuur ter vaststelling.
- De PCC stelt een Jaarplan PCC op waarin de activiteiten voor het komende jaar uiteen wordt gezet en legt dat voor aan het bestuur.

- De taken en werkwijze van de PCC zijn vastgelegd in referentie 12 - Reglement PCC.

5.3.3 Risk & Compliance Commissie

Het bestuur heeft de Risk & Compliance commissie (RCC) ingesteld om het bestuur van advies te dienen op het gebied van risicomanagement, compliance, ICT en uitbestedings-beleid.

- De RCC bestaat uit minimaal twee bestuursleden (met stemrecht). Het bestuur kan externe adviseurs (met een adviserende stem) als lid benoemen.
- De ORM woont in beginsel de vergaderingen van de commissie bij.
- De RCC stelt een concept voor het Integraal Risicomanagement (IRM) beleid op en legt dat voor aan het bestuur ter vaststelling.
- De RCC stelt een Jaarplan RCC op waarin de activiteiten voor het komende jaar uiteen wordt gezet en legt dat voor aan het bestuur.
- De taken en werkwijze van de RCC zijn vastgelegd in referentie 13 - Reglement RCC.

5.4 Bestuursbureau

Het bestuur wordt bij de uitvoering van zijn taken bijgestaan door het bestuursbureau. Het bestuursbureau vervult onder leiding van de manager bestuursbureau taken op het gebied van het pensioenbeheer, vermogensbeheer en finance & control.

- De medewerkers van het bestuursbureau zijn in dienst van Gasunie en zijn gedetacheerd bij het fonds.
- Intern is het bestuursbureau de uitvoerende spil van het fonds en is het verantwoordelijk voor de algehele ondersteuning van het bestuur, de commissies, het VO en de RvT.
- Extern is het bestuursbureau het eerste aanspreekpunt voor derden.
- Het bestuursbureau beheert de uitbestedingscontracten en houdt toezicht op de uitbestede activiteiten.
- Een van de medewerkers van het bestuursbureau is aangesteld als ‘privacy officer’. De privacy officer is het aanspreekpunt voor privacyvraagstukken en voor de beantwoording van vragen omtrent de verwerking van persoonsgegevens. De privacy officer heeft geen specifieke wettelijke taken of bevoegdheden. Verder wordt verwezen naar paragraaf 7.6 over de AVG.
- Het bestuursbureau voert bepaalde niet-uitbestede werkzaamheden uit:
    - beheer van een beperkt deel van de liquiditeiten;
    - monitoren en indien nodig initiëren transactieorders voor bijsturen van de beleggingen op het niveau van de beleggingscategorieën;
    - monitoren en indien nodig initiëren transactieorders voor het pijngrensbeleid;
    - bewaking van de restricties, zoals opgenomen in het beleggingsbeleid.
- Verder houdt het bestuursbureau de ontwikkelingen op de verschillende aandachts-gebieden bij en initieert het zo nodig nieuw beleid.

- De taken en organisatie van het bestuursbureau zijn vastgelegd in de Regeling delegatie van bevoegdheden (zie referentie 16 – Delegatie van bevoegdheden) en het Handboek Bestuursbureau (zie referentie 14 - Handboek bestuursbureau).

5.5 Onafhankelijke risicomanager

Het bestuur heeft een onafhankelijk risicomanager (ORM) aangesteld (zie referentie 15 - Functie onafhankelijk risicomanager).

- De functie van ORM wordt vervuld door de manager bestuursbureau. De ORM acteert in die hoedanigheid onafhankelijk van de overige leden van het bestuursbureau.
- De ORM vervult bij de commissies een onafhankelijke rol en is niet betrokken bij de inhoudelijke voorbereiding. Hij rapporteert door middel van een risicoparagraaf in de voorlegger bij voorstellen en adviezen aan het bestuur. In deze risicoparagraaf staat zijn onafhankelijke opinie over het naleven van het integraal risicobeleid ten aanzien van het betreffende onderwerp.
- De ORM heeft een rechtstreekse escalatielijn naar de RvT.

5.6 Sleutelfuncties IORP II richtlijn

Op grond van de Europese richtlijn voor pensioenfondsen IORP II moet het fonds voldoen aan bepaalde regels voor de governance en het risicomanagement van het fonds. Eén van de organisatorische gevolgen is dat er drie zogeheten sleutelfuncties bestaan. Dat zijn de volgende:

- sleutelfunctie risicomanagement (2e lijn);
- actuariële sleutelfunctie (2e lijn);
- sleutelfunctie interne audit (3e lijn).

Sleutelfuncties worden vervuld door een ‘sleutelfunctiehouder’ (SFH). Hiervoor geldt het volgende:

- Een SFH dient te voldoen aan het functieprofiel sleutelfunctionarissen (zie referentie 58 – Functieprofiel Sleutelfunctionarissen)
- Een SFH wordt benoemd door het bestuur.
- De benoeming wordt gemeld aan DNB.
- De SFH is eindverantwoordelijk voor de taken behorend tot de functie. De SFH hoeft de taken niet persoonlijk uit te voeren, maar mag de uitvoering overlaten aan andere personen.
- De SFH rapporteert schriftelijk aan het bestuur en aan de RvT.
- Indien het bestuur aanbevelingen niet (tijdig) opvolgt escaleert de SFH naar de RvT en eventueel naar DNB.

5.6.1 Sleutelfunctie risicomanagement

Taakgebied:

- Opstellen risicorapportage.
- Beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheer.
- Initieert en adviseert over de vormgeving van het risicobeheer.

Sleutelfunctiehouder:

- Een bestuurslid dat zitting heeft in de RCC (zie paragraaf 5.3.3).

Uitvoering:

- De ORM (zie paragraaf 5.5).

5.6.2 Actuariële sleutelfunctie

Taakgebied:

- Houdt toezicht op de berekening van de technische voorzieningen.
- Beoordeelt de betrouwbaarheid en adequaatheid van de berekening van de technische voorzieningen.
- Beoordeelt onder meer het premiebeleid, het beleid bij collectieve waarde-overdrachten, het herverzekeringsbeleid, conversiefactoren of inkooptarieven bij het toekennen van (nieuwe) pensioenrechten of -aanspraken.

Sleutelfunctiehouder:

- De certificerend actuaris.

Uitvoering:

- De certificerend actuaris.

5.6.3 Sleutelfunctie interne audit

Taakgebied:

- De SFH interne audit heeft een Audit Charter (zie referentie 63 - Audit Charter) opgesteld waarin de doelstellingen, verantwoordelijkheden en de uitvoering van de sleutelfunctie beschreven zijn.
- De SFH interne audit stelt jaarlijks een Audit Plan op (zie referentie 64 - Audit Plan 2022).
- Evalueert periodiek of de interne controlemechanismen adequaat en doeltreffend zijn.
- Evalueert de algehele bedrijfsvoering.
- Draagt ertoe bij dat inefficiënties en ‘blinde vlekken’ worden onderkend en opgelost.
- Vormt het sluitstuk van alle waarborgen voor een beheerste en integere bedrijfs-voering.

Sleutelfunctiehouder:

- Een onafhankelijke externe met deskundigheid op het gebied van interne audit.

Uitvoering:

- De afdeling interne audit van Gasunie en/of een derde partij.

5.7 Delegatie van bevoegdheden

Het bestuur heeft zekere bevoegdheden gedelegeerd aan medewerkers van het bestuursbureau, aan de pensioenuitvoeringsorganisatie en aan de drie commissies. Een en ander is vermeld in het document delegatie van bevoegdheden (zie referentie 16 - Delegatie van bevoegdheden).

5.8 Tekenbevoegdheden

Het ondertekenen van overeenkomsten en transacties dient plaats te vinden volgens de ‘Richtlijnen ondertekening van overeenkomsten en transacties’ (zie bijlage III bij referentie 16 - Delegatie van bevoegdheden).

6 TOEZICHT

6.1 Raad van Toezicht

Het fonds heeft een RvT als bedoeld in artikel 104 PW ingesteld. De RvT bestaat uit 3 externe onafhankelijke leden.

- De leden van de RvT worden (her)benoemd door het bestuur op basis van een bindende voordracht door het VO.
- De samenstelling, taken en werkwijze van de RvT staan in referentie 17 - Reglement Raad van Toezicht.
- De namen, functies en het rooster van aftreden van de leden van de RvT staan in referentie 19 - Namen, functies en rooster van aftreden leden RvT.

Het voorzien in vacatures:

- Een kandidaat dient bij benoeming te voldoen aan het functieprofiel opgesteld door de RvT (zie referentie 18 - Functieprofiel leden RvT).
- Het bestuur streeft ernaar om bij benoemingen rekening te (laten) houden met het diversiteitsbeleid (zie referentie 23 - Diversiteitsbeleid).
- Een vacature wordt gemeld aan het VO.
- Er kan met behulp van een gespecialiseerd bureau worden gezocht naar geschikte kandidaten waaruit een keuze wordt gemaakt.
- Het VO doet een bindende voordracht voor de benoeming aan het bestuur.
- Het bestuur meldt een voorgenomen benoeming aan de toezichthouder DNB. DNB toetst de kandidaat-RvT-lid op geschiktheid en betrouwbaarheid.
- Indien DNB instemt met de voorgenomen benoeming, benoemt het bestuur de kandidaat tot lid van de RvT.

Zittingsduur:

- Een benoeming geldt in beginsel voor 4 jaar.
- Leden zijn herbenoembaar; een lid kan maximaal 8 jaar lid zijn van de RvT.
- De RvT stelt een rooster van aftreden op.
- Herbenoemingen worden gemeld aan DNB.

6.2 Verantwoordingsorgaan

Het fonds heeft een VO als bedoeld in artikel 115 PW ingesteld. Het VO bestaat uit 3 leden.

- Leden van het VO worden benoemd door het bestuur op basis van een voordracht als hierna omschreven:
    - Er is 1 werkgeverslid;
    - Er zijn 2 werknemersleden.
- De samenstelling, taken en werkwijze van het VO staan in referentie 20 - Reglement Verantwoordingsorgaan.
- De namen, functies en het rooster van aftreden van de VO-leden staan in referentie 22 - Namen, functies en rooster van aftreden leden VO.

Wijze van voorzien in een vacature:

- Een kandidaat dient bij benoeming te voldoen aan het functieprofiel opgesteld door het bestuur (zie referentie 21 - Functieprofiel leden VO).
- Het bestuur streeft ernaar om bij benoemingen rekening te (laten) houden met het diversiteitsbeleid (zie referentie 23 - Diversiteitsbeleid).
- De voordracht van kandidaten verloopt als volgt:
    - Werkgeverslid: door Gasunie en GasTerra.
    - Werknemerslid namens de deelnemers: door de ondernemingsraden.
    - Werknemerslid namens pensioengerechtigden: door de VGG.

Zittingsduur:

- Een benoeming geldt in beginsel voor 4 jaar.
- Leden zijn herbenoembaar.
- Het bestuur stelt in overleg met het VO een rooster van aftreden op.

7 INTEGRITEIT EN COMPLIANCE

Integriteit en integer handelen zijn van groot belang voor het fonds. Dat is ook voorgeschreven in artikel 143 PW. Met het toezicht op de integriteit zijn belast de toezichthouders DNB en de Stichting Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Met het integriteitsdoel voor ogen heeft het bestuur beleid en procedures opgesteld. Deze worden onderstaand beschreven. Ook worden er in het kader van het IRM-risicoanalyses uitgevoerd (zie de paragrafen 9.4 en 9.5) waarbij de integriteit een onderdeel is.

Met het oog op het handhaven van de integriteit van de betrokken personen heeft het bestuur de volgende documenten opgesteld.

7.1 Gedragscode

Het bestuur heeft de gedragscode opgesteld voor verbonden personen en insiders; zie referentie 27 - Gedragscode.

- Verbonden personen dienen bij hun aantreden de gedragscode te accepteren door die te ondertekenen.
- Insiders (dat zijn medewerkers van het bestuursbureau en verbonden personen die door het bestuur als insider zijn aangewezen) accepteren de gedragscode door die te ondertekenen.
- Het toezicht op de naleving van de gedragscode berust bij de compliance officer.
- Organisaties waaraan het fonds activiteiten heeft uitbesteed dienen aantoonbaar te beschikken over een gelijkwaardige gedragscode voor hun medewerkers. Deze gedragscodes worden periodiek door het bestuursbureau opgevraagd.

7.2 Beloningsbeleid

Het bestuur wil de betrokken personen op een beheerste en duurzame wijze belonen. Zie daartoe referentie 24 - Beloningsbeleid.

7.3 Compliance Officer

Het bestuur heeft een compliance officer aangesteld die intern toezicht houdt op de naleving van het compliance-beleid.

- Voor de taken van de compliance officer zie referentie 25 - Compliance officer; overeenkomst PF Gasunie en TriVu.
- De Compliance Officer rapporteert aan de voorzitter van het bestuur.

7.4 Integriteitsbeleid

Een overzicht van de getroffen maatregelen met betrekking tot integriteit is te vinden in referentie 25 - Compliance officer; overeenkomst PF Gasunie en TriVu en in referentie 26 - Integriteitsbeleid.

7.5 Incidentenregeling

Het bestuur heeft de incidentenregeling opgesteld (zie referentie 28 - Incidentenregeling).

- De regeling omvat ook een klokkenluidersregeling.
- Incidenten kunnen gemeld worden aan de compliance officer.
- Bepaalde incidenten moeten tevens gemeld worden aan DNB.

7.6 AVG

Gebaseerd op de Europese General Data Protection Regulation (GDPR) is met ingang van 25 mei 2018 de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van kracht. Hierin zijn regels voor de omgang met persoonsgegevens waarover het fonds beschikt vastgelegd. Het bestuur heeft in het kader van de AVG de volgende maatregelen getroffen:

- Een medewerker van het bestuursbureau is aangesteld als privacy officer.
- Het bestuur heeft het Privacybeleid vastgesteld (zie referentie 29 - Privacybeleid).
- Op de website van het fonds zijn de privacy statement en het cookiebeleid gepubliceerd (zie referentie 30 - Privacy Statement en referentie 31 - Cookiebeleid).
- Het bestuur heeft verwerkersovereenkomsten afgesloten met de verwerkers van persoonsgegevens. Het betreft de volgende verwerkersovereenkomsten:
    - referentie 32 - Verwerkersovereenkomst AZL;
    - referentie 34 - Verwerkersovereenkomst Trivu;
    - referentie 35 - Verwerkersovereenkomst WTW.
    - Verwerkersovereenkomst met Postma & Cohen (referentie 55 - Verwerkersovereenkomst Postma & Cohen.
    - referentie 57 - Verwerkingsovereenkomst Emma Handson
- De verwerkers hebben een verwerkingsregister opgesteld:
    - referentie 36 - Verwerkingsregister AZL;
    - referentie 37 - Verwerkingsregister Trivu;
    - referentie 38 - Verwerkingsregister WTW.
    - Postma & Cohen:referentie 56 - Verwerkingsregister Postma & Cohen
    - referentie 57 - Verwerkingsregister Emma Handson
- Het fonds heeft een verwerkingsregister opgesteld voor de verwerkingen die voor het fonds en voor verwerkingen die door het bestuursbureau worden uitgevoerd (zie referentie 53 - Verwerkingsregister bestuursbureau).
- Het fonds heeft met GasTerra een verklaring gegevensverwerking getekend (zie referentie 68 – Verklaring gegevensverwerking PF GU - Gasterra)

- Het fonds heeft met de VGG een gegevensuitwisselingsovereenkomst getekend (zie referentie 69 – Gegevensuitwisselingsovereenkomst VGG).

7.7 Nevenfuncties en geschenken

Door de compliance officer wordt jaarlijks aan de leden van het bestuur, de RvT, het VO, de medewerkers van het bestuursbureau en de adviseurs gevraagd welke (andere) functies zij hebben vervuld en welke geschenken en uitnodigingen zij hebben ontvangen in het afgelopen jaar.

- Het overzicht is te vinden in de jaarlijkse compliance rapportage van de compliance officer.
- De lijst van functies wordt jaarlijks opgenomen in het Jaarverslag van het fonds.

8 ADVISERING EN UITBESTEDING

8.1 Advisering en controle

Het bestuur heeft diverse externe adviseurs aangetrokken om het bestuur van advies te dienen of bepaalde activiteiten en controles uit te voeren. Het betreft de onderstaande functies (zie ook referentie 40 - Overzicht adviseurs).

- Adviserende functies:
    - adviserend actuaris;
    - externe adviseurs BAC;
    - Sweco (adviseert over niet-beursgenoteerd onroerend goed).
- Controlerende functies:
    - certificerend actuaris;
    - certificerend register accountant;
    - compliance officer:
    - sleutelfunctiehouder interne audit;
    - sleutelfunctiehouder actuarieel.

8.2 Uitbestedingen

Het bestuur kan de uitvoering van bepaalde activiteiten onder verantwoordelijkheid van het bestuur uitbesteden aan een externe uitvoeringsorganisatie. De manier waarop dat dient te gebeuren is beschreven in referentie 41 - Beleid uitbestedingen.

Voorafgaand aan de uitbesteding wordt bepaald of het gaat om een kritieke of belangrijke (onder)uitbesteding. Als sprake is van een kritieke of belangrijke (onder)uitbesteding, wordt de (onder)uitbesteding gemeld bij DNB. Voor het bepalen of werkzaamheden kritiek of belangrijk zijn, hanteert het bestuur de volgende criteria:

- Criterium 1: het kritisch karakter en het profiel van inherente risico's van de uit te besteden activiteiten; dat wil zeggen de vraag of de activiteiten essentieel zijn voor de bedrijfsvoering en bedrijfscontinuïteit van het pensioenfonds en haar verplichtingen;
- Criterium 2: het operationele effect van onderbrekingen en de daarmee gepaard gaande juridische risico’s en reputatierisico;
- Criterium 3: het effect dat een verstoring van de activiteit kan hebben op de kernactiviteiten van het pensioenfonds;
- Criterium 4: het effect dat een schending van de vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid van de gegevens kan hebben op het pensioenfonds en de (gewezen) deelnemers, partners en pensioengerechtigden.

Onderstaande activiteiten zijn uitbesteed. Meer details zijn te vinden in referentie 42 - Overzicht uitbestedingen.

- incasso premie Gasunie;
- incasso premie GasTerra;
- pensioenadministratie;
- IRM-rapportage;
- beleggingsadministratie;
- beheer aandelen portfolio;
- beheer portfolio ten behoeve van het afdekken van het marktrenterisico;
- uitvoering transacties swaptions en/of aandelenopties pijngrensbeleid;
- beheer credits;
- beheer grondstoffen portfolio;
- beheer beursgenoteerd onroerend goed;
- beheer hypotheken;
- uitvoerende taken sleutelfunctie interne audit;
- kantoorautomatisering (Gasunie);
- notuleren van vergaderingen.

8.3 Geen (her)verzekeringen

Het fonds heeft geen van de risico's die het fonds loopt verzekerd bij een verzekeraar. Het fonds draagt alle risico's zelf en houdt daar rekening mee bij de bepaling van de hoogte van het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en het Vereist Eigen Vermogen.

9 RISICO'S VOOR HET FONDS

Diverse mogelijke gebeurtenissen kunnen de kans op het behalen van de doelstellingen van het fonds negatief of positief beïnvloeden. Het gaat hierbij om financiële risico's (bijvoorbeeld de kans dat de aandelenkoersen en/of de rente dalen) en om andere risico's (bijvoorbeeld het maken van rekenfouten bij de pensioenuitvoering en ICT-risico's).

Het bestuur hanteert een manier voor het omgaan met risico's die bekend staat als 'integraal risicomanagement' (IRM) waarbij de zowel de kans van optreden als de ernst van het gevolg bij optreden een rol spelen. Hierbij zijn begrippen als risicohouding, risicobereidheid en risicotolerantie van belang. De keuze voor een meer systematische IRM-aanpak is mede ingegeven door het onderzoek van DNB in 2017 naar de werkwijzen van het fonds.

In de volgende paragrafen worden diverse aspecten van IRM beschreven.

9.1 Financiële risico's volgens het standaardmodel

De financiële risico's waaraan het fonds blootstaat worden beschreven in het standaard-model. Dat model is opgesteld door DNB en wordt (verplicht) gebruikt voor de bepaling van de omvang van het 'vereist eigen vermogen' VEV. Het model kent een tiental risico-categorieën aangeduid met S1 tot en met S10. De omvang van deze risico's wordt op voorgeschreven wijze berekend als percentage van de 'technische voorziening' (TV), zijnde het vermogen dat nodig is om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

- De risico's worden berekend op basis van het vastgestelde strategische beleggings-beleid en wijzigen voortdurend. De adviserend actuaris rapporteert de risico's ieder kwartaal aan het bestuur.
- De onderstaande tabel is een illustratie van de omvang van de risico's (voorbeeld op basis van de situatie 2021 Q4).
- Wat betreft de maatregelen die het bestuur heeft genomen om de kansen resp. de gevolgen van de risico's te verkleinen wordt verwezen naar paragraaf 9.2 en 9.5.

Nummer	Risicocategorie	Beschrijving van het risico	Omvang (indicatie)[5]
S1	Rente	Daling van de rente	1,5 %
S2	Aandelen en vastgoed	Daling van de koers/waarde	16,4 %
S3	Valuta	Daling van andere valuta	3,8 %
S4	Grondstoffen	Daling van de koers	2,6 %
S5	Krediet	Stijging creditspread of faillissement	1,1 %
S6	Verzekeringstechnisch	Toenemende levensverwachting; meer arbeidsongeschiktheid etc.	2,4 %
S7	Liquiditeit	Onvoldoende liquiditeit	0 %

[5] De financiële risico's worden of 1 keer per 3 jaar bijgewerkt of wanneer het fonds een andere asset allocatie heeft.

S8	Concentratie	(Te) groot belang in 1 sector en minder diversiteit	0 %
S9	Operationeel	Fouten in interne processen	0 %
S10	Actief beheer	Extra risico bij actief beheer van portfolio	0 %
	Effect diversiteit	Minder risico door ongelijktijdigheden	-5,2 %
Totaal			**22,6%**

9.2 Pijngrensbeleid

In paragraaf 4.3 is beschreven dat het bestuur het behalen van doelstelling 1 zeer belangrijk vindt. Om de kans op het moeten toepassen van kortingen te verlagen heeft het bestuur in zijn vergaderingen van 24 en 29 januari 2018 besloten het zogeheten pijngrensbeleid uit te gaan voeren. In de vergadering van 28 maart 2019 is het beleid verduidelijkt wat betreft de definitie van een ‘schok’.

Een korting kan in twee omstandigheden aan de orde zijn:

- Indien de dekkingsgraad zodanig laag is dat herstel tot het VEV-niveau binnen de gestelde termijn (10 jaar en x maanden) niet aangetoond kan worden.
- Indien de dekkingsgraad zodanig laag is geworden dat deze naar verwachting gedurende 6 vaststellingsmomenten lager zal blijven dan het niveau van het ‘minimaal vereiste eigen vermogen’ (MVEV)[6].

Om de kans op het moeten korten te verkleinen heeft het bestuur de volgende begrippen en maatregelen ingevoerd:

- <u>Aandelenschok, renteschok en combischok</u>
    - Aandelenschok: de koersen van de aandelen zijn met 30% gedaald t.o.v. het actuele niveau;
    - Renteschok: de rente is met 1%-punt gedaald t.o.v. het actuele niveau;
    - Combischok: het gelijktijdig optreden van een aandelenschok en een renteschok.
- <u>Kritieke dekkingsgraad (KDG)</u>
  De KDG is de hoogste van de twee dekkingsgraden die – na het optreden van een aandelenschok, een renteschok of een combischok – nog juist toelaatbaar zijn om a) tijdig terug te kunnen keren naar het VEV-niveau en b) niet gedurende 5 jaar onder het MVEV-niveau te zullen verkeren. Als de actuele dekkingsgraad (ADG) na het optreden van een schok hoger is dan de KDG (na -100bp renteschok) worden kortingen (ondanks het optreden van de schok) naar verwachting vermeden.

[6] Op grond van de Regeling van de Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid 16 december 2020, tot wijziging van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling vanwege het voorkomen van onnodige pensioenkortingen, geldt er een vrijstelling op de genoemde termijnen van 10 jaar (hersteltermijn) en van het aantal van zes meetmomenten.

- Signaaldekkingsgraad (SDG)
  De SDG is de som van de KDG en het effect op de dekkingsgraad van een aandelenschok, renteschok of combischok. Als de ADG hoger is dan de SDG zijn er – ook na het optreden van een schok – geen kortingen te verwachten. Indien de ADG echter lager is dan de SDG zijn er wel problemen te verwachten na het optreden van een schok.

Beschermingsmaatregelen

Het bestuur heeft een zeker budget beschikbaar gesteld om beschermingsmaatregelen te kunnen nemen om het effect van een eventuele aandelenschok, renteschok of combischok op de dekkingsgraad te verminderen. Die maatregelen zijn het kopen van receiver swaptions op de rente en/of het kopen van put opties op aandelen. Details inzake de regels voor het (ver)kopen van aandelen putopties en/of receiver swaptions zijn te vinden in referentie 48 - Beleidsplan beleggingen.

Het pijngrensbeleid is in feite een maatregel om de ergste gevolgen van de risico's S1 (renterisico) en S2 (risico's van aandelen en vastgoed) voor de hoogte van de dekkingsgraad te beperken. In onderstaande tabel wordt een voorbeeld gegeven (situatie Q4 2021; de actuele cijfers wijzigen in de tijd).

Parameter	**Omvang**
Vermogen actueel	€ 2.220 mln
TV actueel	€ 1.662 mln
ADG	133,6%
MVEV	104,2%
VEV	122,6%
Effect renteschok op de ADG – zonder pijngrensbeleid	-15,8%
Effect aandelenschok op de ADG – zonder pijngrensbeleid	-19,7%
Effect combinatieschok op de ADG – zonder pijngrensbeleid	-32,3%
Vermogen na een combischok – zonder pijngrensbeleid	€ 2.023 mln
TV na combischok (rente is 1% lager) – zonder pijngrensbeleid	€ 2.000 mln
ADG na combischok – zonder pijngrensbeleid	101,1%
Minimale DG1 (tijdig herstel naar VEV)	86,8%
Minimale DG2 (geen 5 jaar onder MVEV)	88,9%
KDG (maximum van DG1 en DG2)	88,9%
KDG bij maximum parameters	88,9%
KDG bij maximum parameters en na -100bp renteschok (=pijngrens)	88,2%
SDG = KDG (na -100bp renteschok) + effect combischok	120,5%
ADG na combischok – met pijngrensbeleid	n.v.t.
ADG > SDG?	ja

In dit voorbeeld is de ADG dermate hoog dat de ADG ook na een combischok nog steeds hoger zal zijn dan de KDG. Daarom is het in deze situatie niet nodig om swaptions en/of putopties te kopen. Bij een lagere ADG waren er wel dergelijke instrumenten aangeschaft. Deze zouden dan bij het optreden van een schok het effect ervan op de ADG zodanig verminderd hebben dat na een combischok de ADG boven de KDG zou blijven.

9.3 Financiële risicohouding

Het bestuur toetst regelmatig of het halen van doelstelling 1 (het kunnen uitkeren van het nominaal pensioen) en doelstelling 2 (het kunnen uitkeren van een waardevast pensioen) met het huidige beleid nog steeds binnen bereik is. Dat gebeurt met twee tijdshorizonnen als volgt:

- Voor de *korte termijn* (tot 10 jaar) door middel van het vergelijken van het actuele eigen vermogen met het VEV. Indien het actuele eigen vermogen lager is dan het VEV wordt een 'herstelplan' zoals bedoeld in artikel 138 PW opgesteld en gerapporteerd aan DNB (zie ook paragraaf 16.4).
- Voor de *lange termijn* (tot 60 jaar) aan de hand van een 'haalbaarheidstoets' zoals bedoeld in artikel 143 PW. Deze methodiek en de bijbehorende risicohouding worden onderstaand beschreven.

9.3.1 Risicohouding op korte termijn

De risicohouding op korte termijn wordt kwantitatief beschreven in termen van het VEV dat zich bevindt binnen een bandbreedte van 19,2% – 25,2%. Het VEV wordt berekend op de door DNB voorgeschreven manier (zie ook paragraaf 9.1). Het bestuur kan de bandbreedte aanpassen indien een wijziging in de rente leidt tot een andere renteafdekking op basis van de dynamische rentestaffel (zie paragraaf 10.3.3).

9.3.2 Risicohouding op lange termijn

De risicohouding op lange termijn wordt beschreven door kansmatige doelstellingen voor het 'pensioenresultaat' op lange termijn. De haalbaarheid daarvan wordt vastgesteld met behulp van een 'haalbaarheidstoets'.

De haalbaarheidstoets is een voorgeschreven methodiek om te toetsen of de toekomstige pensioenuitkeringen naar verwachting zullen voldoen aan de daarvoor gestelde normen. Het bestuur is verplicht een dergelijke toets regelmatig (in de praktijk is dat jaarlijks) en in ieder geval bij belangrijke wijzigingen van de pensioenregeling of van het beleid uit te voeren. Dit laatste staat bekend als een aanvangshaalbaarheidstoets (AHT).

Het idee is om na te gaan of de door sociale partners afgesproken pensioenovereenkomst en de daarbij behorende ambities ook haalbaar zijn op lange termijn. Bij de uitvoering moet een balans worden gezocht tussen rendement en risico, waarbij het de ambitie is om de pensioenen waardevast te houden.

De uitkomsten van een haalbaarheidstoets worden gepresenteerd in termen van het mediane pensioenresultaat gedurende een periode van 60 jaar. Het pensioenresultaat is de verhouding tussen de daadwerkelijke pensioenuitkering en een waardevaste pensioenuitkering (dat wil zeggen rekening houdend met prijsinflatie). Bij een daadwerkelijk waardevaste uitkering is het pensioenresultaat 100%. Als er in de toekomst niet volledig geïndexeerd wordt of zelfs gekort moet worden is het pensioenresultaat lager dan 100%. Naast een mediane uitkomst toont de haalbaarheidstoets ook een slechtweerscenario, zijnde het 5%-percentiel uit de door DNB voorgeschreven scenarioset voor de haalbaarheidstoets.

In de toets wordt uitgegaan van de feitelijke financiële situatie, de veronderstelling dat de huidige pensioenregeling en het huidige beleggingsbeleid worden voortgezet en verder van voorgeschreven toekomstscenario's en rekenmethodieken. Daarnaast wordt bij een AHT zowel van de feitelijke financiële situatie als van de vereiste financiële situatie (VEV) uitgegaan.

Om de (kansmatige) resultaten van de toets te kunnen beoordelen moeten er normen vastgesteld worden. Die normen staan bekend als de 'risicohouding' en worden op grond van artikel 102a PW en artikel 1a Besluit FTK door het bestuur vastgesteld na overleg met de sociale partners en het VO.

Naar aanleiding van het uitvoeren van een AHT in het najaar van 2021 voor de aanvaarding van de nieuwe pensioenovereenkomst heeft het bestuur, na overleg met de sociale partners, de risicohouding als volgt vastgesteld:

- De mediaan van het pensioenresultaat, uitgaande van het feitelijke financiële situatie, moet hoger zijn dan 80%.
- De mediaan van het pensioenresultaat, uitgaande van het VEV, moet hoger zijn dan 78%.
- Het pensioenresultaat in slechtweerscenario's mag niet meer dan 45% afwijken van het pensioenresultaat in de mediaan. Voorbeeld:
  als de mediaan van het pensioenresultaat 85% is, mag het 5^{e}-percentiel van het pensioenresultaat niet lager uitkomen dan 85% - 0,85 * 0,45 = 85% - 38% = 47%.

Er wordt jaarlijks een haalbaarheidstoets uitgevoerd. Voor de aanvaarding van de pensioenregeling voor de periode 2022 -2026 is een AHT uitgevoerd. Voor de laatste versie zie referentie 43 - Haalbaarheidstoets

9.4 SIRA

Het bestuur voert tweejaarlijks onder leiding van de compliance officer een systematische integriteitsanalyse (SIRA) uit. De SIRA is uitgevoerd aan de hand van door DNB voorgeschreven thema's en gesignaleerde aandachtspunten. De volgende thema's zijn besproken:

- integriteitscultuur;
- corruptie;
- fraude;
- cybercrime;
- belangenverstrengeling;
- maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- marktmisbruik;
- sancties;
- witwassen & terrorismefinanciering;
- maatschappelijk onbetamelijk gedrag;
- uitbesteding;
- insourcing;
- privacy & data lekken.

De bruto en netto omvang van de relevant geachte risico's (d.w.z. zónder en mét het treffen van maatregelen) zijn in een tabel opgenomen en van scores voorzien. De scores betreffen de voorziene kans van optreden en het gevolg van het optreden. Het resultaat staat in referentie 44 - Tabel risicothema's SIRA.

9.5 Integraal Risico Management

Het bestuur heeft het IRM-beleid als volgt vormgegeven.

- De commissies BAC, PCC en RCC zijn in beginsel adviserend. Besluiten worden (op enkele delegaties m.b.t. uitvoerende taken na) genomen door het bestuur. Daartoe ontvangt het bestuur veelal een advies van een commissie of een adviseur. Een advies wordt voorzien van een voorlegger, opgesteld door de commissie die het behandeld heeft. De voorlegger bevat in de regel een risico-opinie opgesteld door de ORM en goedgekeurd door de sleutelfunctiehouder risicomanagement. De onafhankelijk risicomanager kan besluiten om geen risico-opinie toe te voegen. Dit dient expliciet vermeld te worden in de voorlegger.
- Het bestuur heeft zijn risicohouding (zie paragraaf 9.5.1) en zijn risicobereidheid (zie paragraaf 9.5.2) expliciet bepaald.
- Het bestuur heeft de belangrijkste strategische risico's waaraan het fonds bloot staat geïdentificeerd (zie paragraaf 9.5.3).
- Het IRM-beleid is samengevat in referentie 45 - Integraal risicomanagement beleid.
- Het bestuur voert ten minste driejaarlijks een eigenrisicobeoordeling uit, waarbij een beoordeling plaatsvindt van de materiële risico's en de effectiviteit en efficiëntie (doeltreffendheid en doelmatigheid) van het risicobeheer.
- Op advies van de RCC stelt het bestuur jaarlijks het Jaarplan RCC op; zie referentie 46 - Jaarplan RCC .
- De sleutelfunctiehouder Risicobeheer stelt op kwartaalbasis een risicorapportage op.

- Op kwartaalbasis worden de strategische risico's gemonitord en besproken door de behandeling van de risicorapportage.

9.5.1 Integrale risicohouding

Het bestuur heeft op 29 januari 2018 onder leiding van een externe adviseur zijn risicohouding expliciet geformuleerd voor vier domeinen (aandachtsgebieden). Dit is op 28 maart 2019 bevestigd. En op 20 april 2021 bij het vaststellen van de eigenrisicobeoordeling herbevestigd. Het resultaat staat in de volgende tabel.

Domein	Risicohouding	Motivatie
Besturings-filosofie	Gebalanceerd (3)	Vanuit het perspectief gedragen besluitvorming eerder kritisch dan opportunistisch. Vanuit de dialoog en de open houding voor vernieuwing in het bestuur is er bereidheid om meer risico te nemen. Bestuursbesluiten worden naar buiten toe gezamenlijk verdedigd.
Kapitaal-management	Gebalanceerd (3)	(Beleggings)risico's worden geaccepteerd vanuit een gebalanceerde houding om rendement voor onze deelnemers te realiseren. Vanuit de doelstelling om korten te voorkomen is het fonds niet bereid tot het nemen van extra risico en is daarmee gebalanceerd.
Reputatie-management	Kritisch (2)	Wij realiseren ons dat we op ons imago niet altijd directe invloed hebben. We hechten veel waarde aan een gedegen identiteit en integriteit.
Product en Regeling	Kritisch (2)	We streven naar een foutloze uitvoering van de regeling. Anderzijds weegt kostenbeheersing hier in mee, dus niet tegen elke prijs.
Totaal	**Gebalanceerd (3)**	In het bestuur worden er open discussies gevoerd. Het bestuur staat open voor innovatie en vernieuwing en is bereid risico te nemen, indien daar een passende beloning tegenover staat, behalve op het punt van integriteit. Op basis hiervan classificeert het bestuur de algehele risicohouding als gebalanceerd.

9.5.2 Risicobereidheid

Vervolgens heeft het bestuur per domein zijn risicobereidheid bepaald. Het resultaat staat in de volgende tabel.

	Domein – Besturingsfilosofie
1	Wij streven naar consensus en opereren als één team voor onze deelnemers.
2	Integriteit en transparantie staat binnen het bestuur en het bestuursbureau voorop.
3	Wij handelen besluitvaardig op basis van een lange termijn visie.
4	Besluitvorming vindt plaats op basis van voldoende informatie om als bestuur zelfstandig tot een oordeel te komen (begripsvorming, oordeelsvorming, besluitvorming).

5	Een evenwichtige belangenafweging staat in de besluitvorming voorop.
6	Wij zijn in control ten aanzien van (de processen van) ons bestuursbureau en onze uitbestedingspartners.
	Domein – Kapitaalmanagement
1	Het nemen van risico wordt op termijn beloond (investment belief).
2	Diversificatie naar zowel beleggingscategorie, regio en financiële instrumenten verhoogt het risico gewogen rendement (investment belief).
3	De strategische asset allocatie en de mate van rente- en aandelenafdekking zijn de belangrijkste risico- en rendementskeuzes binnen het beleggingsbeleid.
4	De markt kan niet structureel verslagen worden (investment belief).
5	Het fonds heeft geen valutavisie (investment belief).
6	Na een extreme beweging tenderen markten en de rente naar een evenwicht (investment belief).
7	Duurzaamheid (ESG en Maatschappelijk Verantwoord Beleggen) is belangrijk en levert een bijdrage zowel aan maatschappelijk welzijn op lange termijn als aan een duurzaam rendement (investment belief).
8	Wij beleggen in producten die alle bestuursleden begrijpen.
9	Wij beschermen ons tegen neerwaartse schokken die tot rechtenkorting kunnen leiden (pijngrensbeleid), bij behoud van voldoende perspectief op indexatie.
	Domein – Reputatiemanagement
1	Wij handelen integer en werken gezamenlijk aan een goede reputatie van het fonds.
2	Wij vinden klanttevredenheid belangrijk.
3	Wij leggen uit wat we doen en waarom we het doen.
	Domein – Product en regeling
1	Wij streven naar een foutloze, integere, toekomstbestendige en efficiënte uitvoering en informatievoorziening.
2	Een juiste balans tussen kwaliteit en kosten is essentieel in de uitvoering.

9.5.3 Strategische risico's

Vervolgens heeft het bestuur de 10 belangrijkste risico's geïdentificeerd die het behalen van de 4 doelstellingen (zie paragraaf 4.3) van het fonds kunnen bedreigen. Het resultaat staat in de volgende tabel.

Strategische risico's		Doel 1	Doel 2	Doel 3	Doel 4
1	Marktrisico	x	x		
2	Renterisico	x	x		
3	Veranderingen in het pensioenstelsel	x	x	x	x
4	Structureel te lage pensioenpremie	x	x		
5	Inflatierisico		x		
6	Liquiditeitsrisico				x
7	Niet in staat om op het gewenst niveau te communiceren, uitlegbaarheid			x	

8	Onvoldoende inzicht in processen en kwaliteit bij uitvoerders (uitbestedingsrisico				x
9	IT-risico bij de pensioenuitvoerder (cyber, datalekken, fraude en persoonsgegevens)				x
10	Onvoldoende kennis en kunde om veranderingen effectief te initiëren en te realiseren	x	x		x

Het bestuur heeft deze risico's beoordeeld op de aspecten kans van optreden (schaal 1 tot en met 5) en gevolg van het optreden (schaal 1 tot en met 5). Het resultaat staat in de volgende tabel. Het gaat daarbij om de bruto risico's, dat wil zeggen de omvang van de risico's vóór het treffen van beheersmaatregelen.

Strategische risico's		**Kans**	**Gevolg**	**Totaal**
1	Marktrisico	3	4	12
2	Renterisico	3	3	9
3	Veranderingen in het pensioenstelsel	3	3	9
4	Structureel te lage pensioenpremie	3	2	6
5	Inflatierisico	4	3	12
6	Liquiditeitsrisico	1	3	3
7	Niet in staat om op het gewenst niveau te communiceren, uitlegbaarheid	2	3	6
8	Onvoldoende inzicht in processen en kwaliteit bij uitvoerders (uitbestedingsrisico)	3	2	6
9	IT-risico bij de pensioenuitvoerder (cyberrisico, datalekken, fraude en persoonsgegevens)	3	3	9
10	Onvoldoende kennis en kunde om veranderingen effectief te initiëren en te realiseren	2	3	6

9.5.4 Beheersmaatregelen

Het bruto risico wordt verminderd tot het netto risico door het treffen van beheersmaat-regelen. Wanneer een netto risico de risicobereidheid overschrijdt (of dreigt te gaan overschrijden) dan is de inzet van extra of andere beheersmaatregelen nodig.

In referentie 47 - Tabel risicotolerantie en beheersmaatregelen is een overzicht van de genomen beheersmaatregelen en de resterende netto risico's te vinden.

9.5.5 Eigenrisicobeoordeling

In 2019 is de verplichting om een eigenrisicobeoordeling (ERB) op te stellen opgenomen in de wet. Deze verplichting vloeit voort uit de Europese IORP II richtlijn. De ERB is een analyse en beoordeling van:

1. De risico's die het pensioenfonds loopt (financieel en niet-financieel), en
2. De effectiviteit en doelmatigheid van het beheer van deze risico's.

Het fonds moet de ERB in aanmerking nemen bij strategische beslissingen.

De wet eist met dat het bestuur ten minste een keer per drie jaar een 'reguliere ERB' uitvoert. Als er een gebeurtenis plaatsvindt die een 'significante wijziging in het risicoprofiel van het pensioenfonds of door het pensioenfonds uitgevoerde pensioenregelingen' tot gevolg heeft dan moet het bestuur een zogenoemde 'tussentijdse ERB' doen.

In 2021 is naar aanleiding van de overgang van uitvoeringsorganisatie (van TKP naar AZL) de ERB voor het eerst uitgevoerd en gerapporteerd aan DNB.

In 2022 is deze bijgewerkt naar aanleiding van de nieuwe pensioenovereenkomst en de oorlog in Oekraine. Zie referentie 60 - ERB rapportage

9.6 SWOT-analyse

Het bestuur heeft een analyse uitgevoerd van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van resp. voor het fonds uitgevoerd (SWOT). Deze SWOT wordt met enige regelmaat bijgewerkt (laatstelijk op 10 november 2021). Zie referentie 62 - SWOT.

9.7 Rapportages

Op grond van artikel 143 PW ziet het bestuur toe op een beheerste bedrijfsvoering. Het bestuur ontvangt daartoe periodiek de volgende rapportages.

#	Frequentie	Rapportage	Opgesteld door
1	Kwartaal	Financiële risicomonitor	Adviserend actuaris
2	Kwartaal	IRM rapportage	ORTEC
3	Kwartaal	Kwartaalrapportage uitvoerder	AZL
4	Kwartaal	In Control Statement uitvoerder	AZL
5	Kwartaal	Compliance report (m.b.t. beleggingen)	CACEIS
6	Kwartaal	Performance monitor (m.b.t. beleggingen)	CACEIS
7	Kwartaal	Factsheets vermogensbeheerders	Bestuursbureau
8	Kwartaal	Vastgoedrapportage	Sweco
9	Kwartaal	Tegenpartij-, liquiditeit- en landenrisico	Bestuursbureau
10	Kwartaal	Rapportage niet-financiële risico's	CACEIS
11	Kwartaal	Niet-financiële risicorapportage	AZL
12	Jaar	Toepasbaarheid standaardmodel voor VEV	Adviserend actuaris

#	Frequentie	Rapportage	Opgesteld door
13	Jaar	Sterftegrondslagen (t.b.v. VEV)	Adviserend actuaris
14	Jaar	Flexibiliseringsfactoren	Adviserend actuaris
15	Jaar	Opbouwpercentage (incl. M1-effect)	Adviserend actuaris
16	Jaar	Toeslagpercentage	Adviserend actuaris
17	Jaar	Jaarplanning agenda	Bestuursbureau
18	Jaar	Jaarplan uitvoerder (incl. begroting)	AZL
19	Jaar	Jaarplan BAC	BAC
20	Jaar	Communicatie jaarplan	PCC
21	Jaar	Jaarplan PCC	PCC
22	Jaar	Jaarplan RCC	RCC
23	Jaar	Jaarrekening en jaarverslag	AZL en Bestuursbureau
24	Jaar	Jaarrapport	Accountant
25	Jaar	Jaarrapport	Certificerend actuaris
26	Jaar	Compliance jaarrapport incl. overzicht compliance en functies	Compliance officer
27	Jaar	ISAE verklaringen	AZL, CACEIS en vermogensbeheerders
28	Jaar	Evaluatie adviserend actuaris	PCC en BAC?
29	4 Jaar	Evaluatie certificerend actuaris	RCC
30	4 Jaar	Evaluatie register accountant	PCC
31	Jaar	Evaluatie compliance officer	RCC
32	Jaar	Evaluatie pensioenuitvoerder	PCC
33	Jaar	Evaluatie vermogensbeheerder	BAC
34	Jaar	Evaluatie custodian	BAC

10 BELEGGINGSBELEID

Lettend op doelstelling 1 (het kunnen uitkeren van het nominaal pensioen) en doelstelling 2 (het kunnen uitkeren van een waardevast pensioen), op de risicohouding (zie paragraaf 9.5.1) en de risicobereidheid (zie paragraaf 9.5.2) heeft het bestuur besloten om het toevertrouwde vermogen op passieve wijze te beleggen. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt naar de vermogens bestemd voor de verschillende pensioenreglementen: er is dus sprake van een collectief beleggingsbeleid voor alle reglementen voor alle aanspraak- en pensioengerechtigden.

De inhoud van dit hoofdstuk moet gezien worden als de “verklaring inzake beleggingsbeginselen’’ zoals bedoeld in artikel 145 PW. Meer details zijn te vinden in referentie 48 - Beleidsplan beleggingen.

10.1 Uitvoering van vermogensbeheer

De uitvoering van de vermogensbeheeractiviteiten is als volgt vormgegeven:

- Het bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van de uitgangspunten, principes en randvoorwaarden van het strategisch beleggingsbeleid en het bijbehorende risicokader. Hiermee bepaalt het bestuur tevens het risico tussen de beleggingen en de pensioenverplichtingen, bijvoorbeeld in hoeverre het rente- en inflatierisico van de pensioenverplichtingen via de beleggingen wordt afgedekt.
- De BAC is verantwoordelijk voor het monitoren van de beleggingen en adviseert het bestuur over onder meer (aanpassingen van) het strategisch beleggingsbeleid en de selectie van externe vermogensbeheerders.
- De sleutelfunctie risicobeheer beoordeelt de adviezen van de BAC en schrijft indien hij dat nodig acht een risico-opinie aan het bestuur.
- De selectie van een externe vermogensbeheerder vindt plaats conform het uitbestedingsbeleid van het fonds.
- De geselecteerde externe beheerders worden door het bestuur gemachtigd om de noodzakelijke werkzaamheden uit te voeren binnen het schriftelijk vastgelegde mandaat.
- Medewerkers van het bestuursbureau zijn gemachtigd om (vermogens)transacties af te sluiten als deze transacties binnen een afgesloten raamovereenkomst vallen.

10.2 Investment beliefs

Het bestuur heeft een aantal overtuigingen vastgesteld (‘investment beliefs’) die dienen als leidraad bij het beleggen. Het bestuur heeft daar begin 2022 over gesproken en deze geherformuleerd (Zie ook referentie 67 - Investment Beliefs). De overtuigingen zijn als volgt:

1. Het nemen van beleggingsrisico wordt op termijn beloond.
   Dit resulteert in:
   - Het fonds heeft een lange termijn beleggingsbeleid dat is afgestemd op het realiseren van de lange termijn doelstellingen rondom nominale zekerheid en behoud van koopkracht.
   - Door beleggingsrisico te nemen, genereert het fonds een hoger rendement. Het fonds neemt hierbij niet meer risico dan noodzakelijk is om de doelstellingen te behalen.
   - Niet elke vorm van beleggingsrisico wordt beloond. Voor elke beleggingscategorie waarin het fonds belegt, worden de rendement drijvende factoren en de risico´s in kaart gebracht en beoordeeld.

2. Diversificatie naar zowel beleggingscategorie, regio en sector verlaagt het risico.
   Dit resulteert in:
   - Het fonds hanteert een "strategische asset allocatie“ met daaromheen bepaalde bandbreedtes.
   - Het strategisch beleid van het fonds borgt dat er voldoende gespreid wordt over verschillende categorieën, regio’s en sectoren. Ook binnen beleggingscategorieën wordt diversificatie nagestreefd.
   - Diversificatie wordt niet onbeperkt nagestreefd aangezien er sprake is van afnemende meeropbrengsten en mogelijk additionele kosten en verhoogde complexiteit bij toenemende diversificatie. Bepaalde concentraties, zoals binnen de vastrentende portefeuille, worden bewust genomen.

3. De strategische asset allocatie en de mate van renteafdekking zijn de belangrijkste risico- en rendementskeuzes binnen het beleggingsbeleid.
   Dit resulteert in:
   - De strategische asset allocatie wordt eenmaal per 3 jaar vastgesteld in een ALM-studie.
   - Indien gedurende het jaar de bandbreedtes rondom de strategische asset allocatie overschreden worden, wordt er conform het herbalanceringsbeleid bijgestuurd.
   - Jaarlijks wordt de strategische asset allocatie geëvalueerd en herbevestigd.
   - Het bestuur hanteert het principe strategisch, tenzij er (een) reden(en) zijn (is) om af te wijken van de strategie.

4. Op lange termijn levert passief beleggen na kosten een hoger rendement op dan actief beleggen. Dit resulteert in:
   - Passief, tenzij: er wordt in principe passief belegd. De vaardigheid van een vermogensbeheerder om een benchmark strak te volgen tegen lage kosten is een belangrijke driver bij uitbesteding.
   - De inspanningen die noodzakelijk zijn voor het selecteren en monitoren van goede actieve managers passen niet bij de omvang en governance structuur van het fonds.

5. Het bestuur heeft geen valutavisie. Dit resulteert in:
   - Volledige afdekking van vreemde valuta naar de euro, behalve:
     - Als het uit een oogpunt van efficiëntie niet doelmatig is (b.v. bij hoge kosten of kleine exposures);
     - Indien valuta-afdekking van een specifieke categorie vanuit een risico- / rendementsperspectief onwenselijk is.
     - Als er binnen de beleggingscategorie impliciet al valuta wordt afgedekt.

6. Het fonds gelooft dat de rente uiteindelijk naar een evenwichtsniveau toegroeit en dat de rente niet structureel lager kan zijn dan 0%. Dit resulteert in:
   - Het fonds evalueert jaarlijks het evenwichtsniveau bij het vaststellen van het beleggingsbeleid.
   - Het fonds hanteert een dynamische rentestaffel. Bij lage rentes is het opwaarts potentieel van de rente hoger dan het neerwaarts risico, een lager afdekkingspercentage is daarom passend bij lagere rentes.

7. Het fonds gelooft dat maatschappelijk verantwoord beleggen het risico voortkomend vanuit E, S en G in de portefeuille kan reduceren, het fonds gelooft hiernaast dat maatschappelijk verantwoord beleggen op lange termijn niet ten koste van het rendement hoeft te gaan.
   Dit resulteert in:
   - Het fonds heeft beleid geformuleerd omtrent maatschappelijk verantwoord beleggen. Het pensioenfonds committeert zich hier aan de duurzaamheidsprincipes vanuit de UNPRI en Global Compact.
   - Bij het bepalen van het MVB beleid is het draagvlak hiervoor onder deelnemers belangrijk.

10.3 Beleggingsbeleid

10.3.1 De Strategische Asset Allocatie

Een belangrijke keuze is de verdeling van het te beleggen vermogen over de diverse mogelijke beleggingscategorieën. Het bestuur heeft besloten de totale portefeuille onder te verdelen in zeven categorieën:

- Staatsobligaties.
- Kredietobligaties.
- Hypotheken.
- Kasgeld en renteswaps.
- Aandelen (van bedrijven uit verschillende geografische gebieden).
- Onroerend goed.

- Grondstoffen.

Daarnaast kent de portefeuille een tweetal ‘overlays’:

- Valutatermijn posities t.b.v. de valuta-afdekking (FX overlay).
- Putopties op aandelen en receiver swaptions op de rente t.b.v. risico-afdekking (pijngrens overlay).

Elk van de zeven beleggingscategorieën heeft een eigen strategisch gewicht. Deze portefeuille staat bekend als de ‘normportefeuille’ of de ‘strategische asset allocatie’ (SAA). Meer details hierover (zoals de strategische gewichten en benchmarks per (sub)categorie) zijn te vinden in referentie 48 - Beleidsplan beleggingen.

10.3.2 Asset Liability Management

De SAA wordt door het bestuur vastgesteld op basis van een ‘asset liability management’ (ALM) studie.

- In een ALM-studie wordt voor de komende periode van 15 jaar berekend wat naar verwachting de ontwikkeling van diverse belangrijke maatstaven zal zijn.
- Deze maatstaven geven een concrete invulling aan de doelstellingen van het bestuur. Het gaat daarbij om maatstaven als de dekkingsgraad, het pensioenresultaat, de verleende toeslag, de kans op en omvang van eventuele kortingen en dergelijke.
- De berekeningen worden uitgevoerd voor de vigerende pensioenregeling (met bijbehorend premiebeleid, toeslagbeleid en kortingsbeleid).
- Het startpunt van de berekeningen is de actuele financiële situatie. De berekeningen worden uitgevoerd voor meerdere economische scenario’s. Bijvoorbeeld voor de scenario’s ‘gematigde groei’, ‘langer laag’, ‘deflatie’ en dergelijke.
- De berekeningen worden telkens uitgevoerd voor een bepaalde keuze voor de SAA. Bijvoorbeeld 50% aandelen en 50% obligaties, of 60% aandelen en 40% obligaties, enzovoorts. Op deze wijze kan bepaald worden bij welke SAA het beste voldaan wordt aan de bovengenoemde maatstaven.

De conclusie uit de laatste ALM-studie is dat de huidige SAA niet aangepast hoeft te worden en nog steeds de naar verwachting optimale keuze is.

10.3.3 Renteafdekking (dynamische rentestaffel)

Wijzigingen in de rentestand hebben een grote invloed op de dekkingsgraad en vormen daarom een belangrijk risico voor het fonds. Ten eerste wijzigt daardoor de waardering van de toekomstige pensioenverplichtingen (die stijgt bij dalende rente). Ten tweede wijzigt de waarde van de obligaties in de portfolio (stijgt bij dalende rente) hetgeen het eerste effect deels compenseert.

Omdat een dalende rente een sterk negatieve invloed heeft op de dekkingsgraad heeft het bestuur besloten het fonds in te dekken tegen een wijziging van de rente. Gelet op de overtuiging dat extreme rentestanden zullen terugkeren naar een meer gemiddelde waarde wordt de rente bij hogere rentestanden meer en bij lagere rentestanden minder afgedekt (Dynamische rentestaffel).

Renteafdekking vindt plaats met lineaire instrumenten zoals obligaties en renteswaps. Swaptions worden gebruikt om de overgang naar een andere afdektrede in de dynamische rentestaffel op voorhand vast te leggen. Meer details hierover zijn te vinden in referentie 48 - Beleidsplan beleggingen.

10.3.4 Valutabeleid

De koersrisico's van vreemde valuta worden afgedekt door het aangaan van valutatermijntransacties. Meer details hierover zijn te vinden in referentie 48 - Beleidsplan beleggingen.

10.4 Prudent person

Het bestuur voert een beleid dat in overeenstemming is met de prudent person regel, zoals genoemd in artikel 135 van de PW. In het Besluit Financieel Toetsingskader (FTK), artikel 13 en 13A, zijn er nadere regels gesteld aan het beleggingsbeleid van het fonds. De prudent person regel houdt in grote lijnen het volgende in.

- De waarden worden belegd in het belang van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.
- De activa worden zodanig belegd dat de kwaliteit, veiligheid, liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel zijn gewaarborgd;
  Het fonds belegt een deel van het vermogen in obligaties die relatief zekere kasstromen genereren. De belegging in deze obligaties vormt naar de mening van het fonds een goede basis om de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen te kunnen betalen.
- De activa worden hoofdzakelijk belegd op gereglementeerde markten. Buiten de gereglementeerde markten wordt belegd in niet-beursgenoteerde vastgoed en hypotheken. Voor meer details wordt verwezen naar het Beleidsplan Beleggingen.
- Beleggingen in derivaten zijn toegestaan voor zover deze bijdragen aan een vermindering van het beleggingsrisico (-en risicoprofiel) of een doeltreffend portefeuillebeheer vergemakkelijken. Het fonds gebruikt bijvoorbeeld derivaten om rente- en valutarisico's af te dekken. Daarbij zijn limieten gesteld aan de kredietwaardigheid van de tegenpartijen en aan de maximale exposure naar iedere tegenpartij, en wordt de actuele marktwaarde van derivatencontracten op dagbasis volledig gedekt door onderpand. Een bovenmatig risico met betrekking tot een en dezelfde tegenpartij en andere derivatenverrichtingen wordt vermeden.

- De activa worden gediversifieerd over waarden en emittenten. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de spreiding van de beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, de spreiding over landen en bedrijven binnen iedere beleggingscategorie (passief belegd binnen breed gespreide indices) en de spreiding over verschillende tegenpartijen bij derivatentransacties. Aldus wordt risicoaccumulatie in de portefeuille vermeden. Beleggingen in de bijdragende onderneming worden beperkt tot ten hoogste 5% van de portefeuille. Beleggingen in ondernemingen die tot dezelfde groep als de bijdragende onderneming behoren, worden beperkt tot ten hoogste 10% van de portefeuille.
- De beleggingen zijn gewaardeerd op basis van marktwaardering (en waartegen ze kunnen worden verhandeld).

10.5 Beleggingsstijl en uitbesteding

Het bestuur belegt niet zelf maar heeft dat uitbesteed aan vermogensbeheerders (zie paragraaf 8.2). Een beperkt deel van het beleggen wordt uitgevoerd door het bestuursbureau (zie paragraaf 5.4).

Op grond van de overtuiging dat de markt niet verslagen kan worden, hanteert het bestuur een passieve beleggingsstijl. Dat betekent dat de gekozen benchmark door de vermogensbeheerder zo goed mogelijk gevolgd moet worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor aandelen, onroerend goed en staatsobligaties. Externe vermogensbeheerders kunnen binnen zeer beperkte grenzen afwijken van deze benchmark. De mate van afwijking wordt bepaald met behulp van de ‘tracking error’.

Bijkomend voordeel is dat deze beleggingsstijl resulteert in lagere kosten die in rekening worden gebracht door de vermogensbeheerder. Zeker op lange termijn is dat een relevant feit.

Bij specifieke producten heeft het bestuur besloten tot een minder passieve beleggingsstijl. Bij kredietobligaties is bijvoorbeeld gekozen voor een “slim” passieve strategie, waarbij de imperfecties van passief beleggen in kredietobligaties worden vermeden. Zo is het vermogensbeheerder toegestaan om extra rendement toe te voegen door:

1. het incasseren van premies bij nieuwe uitgiftes, en
2. het niet verplicht direct verkopen van obligaties bij een downgrade onder de minimum vereiste rating.

Bij grondstoffen is gekozen voor een meer actieve beleggingsstrategie, zodat beter geprofiteerd kan worden van de specifieke kenmerken van de grondstoffenmarkten.

Meer details over het beleggingsbeleid in de praktijk zijn te vinden in referentie 48 - Beleidsplan beleggingen.

10.6 Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Het bestuur belegt ten bate van de toekomstige uitkeringen aan aanspraak- en pensioengerechtigden en dus met het oog op de lange termijn. Het bestuur meent dat daarom op gepaste wijze rekening moet worden gehouden met de aandacht die de instellingen waaraan ons geld wordt toevertrouwd hebben voor een duurzame en maatschappelijk verantwoorde manier van opereren. Deze vorm van beleggen staat bekend als maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) en in het Engels als 'environmental, social and governance investing' (ESG).

Hierbij moet een balans gezocht worden tussen enerzijds de mate van MVB en de criteria daarvoor en anderzijds de te verwachten rendementen daarbij en de kosten daarvan. Door de toenemende belangstelling van beleggers wereldwijd voor deze manier van beleggen bieden vermogensbeheerders de laatste jaren in toenemende mate mogelijkheden daartoe die niet gepaard gaan met excessieve kosten.

Als richtsnoer zijn de volgende algemene duurzaamheidsrichtlijnen van belang:

- De United Nations Principles for Responsible Investing (UNPRI). Dit betreft een zestal principes voor een verantwoorde manier van investeren.
- De United Nations Global Compact (UNGC). Dit initiatief heeft een tiental principes op het gebied van mensenrechten, rechten van arbeiders, milieu en anti-corruptie geformuleerd. Ondernemingen kunnen deze principes onderschrijven.
- De United Nations Guiding Principles (UNGP) on Business and Human Rights. Deze geven richtlijnen voor staten en bedrijven om de schending van mensenrechten in zakelijk verband te voorkomen, te adresseren en te verhelpen.
- De OESO heeft in 1976 de 'Richtlijnen voor multinationale ondernemingen' opgesteld en aangepast in 2000 en 2011. Deze richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.
- De OESO heeft een aantal sectorspecifieke richtsnoeren ontwikkeld. Voor pensioenfondsen is het in 2017 gepubliceerde richtsnoer 'Responsible business conduct for institutional investors' van belang.
- De Pensioenfederatie heeft in 2017 de 'Intentieverklaring IMVO[7]-afspraken pensioenfondsen' opgesteld. Doel daarvan was om samen met diverse andere organisaties en op basis van bovengenoemde richtlijnen te komen tot het 'IMVB[8]-convenant pensioenfondsen'. In dat convenant, dat gereed was per eind 2018, staat dat de deelnemende pensioenfondsen "invulling zullen geven aan de verwachtingen die voor de pensioenfondsen voortvloeien uit de OESO-richtlijnen en de UNGP's.

[7] Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

[8] Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen.

Het bestuur voert het volgende MVB-beleid:

- Het bestuur ziet het MVB-beleid voornamelijk als risico-mitigerend beleid. Het pensioenfonds gelooft dat maatschappelijk verantwoord beleggen het risico voortkomend vanuit E, S en G in de portefeuille kan reduceren. Het pensioenfonds gelooft hiernaast dat maatschappelijk verantwoord beleggen op lange termijn niet ten koste van het rendement hoeft te gaan.
- Het bestuur vindt het daarnaast van belang dat het fonds niet belegt in bedrijven en instellingen die – naar algemene maatschappelijke opvattingen – 'niet goed bezig zijn'. Men kan hierbij denken aan de productie van ongewenste wapens, het gebruik van kinderarbeid of het maken van producten die erg schadelijk zijn voor de volksgezondheid (zoals sigaretten).
- Het bestuur wil daarom de algemene duurzaamheidsprincipes van de OESO-richtlijnen en UNGP's naleven, zoals beschreven in het IMVB-convenant van de Pensioenfederatie. Het bestuur steunt de inhoud maar heeft dat convenant echter nog niet ondertekend vanwege de kosten. Het bestuur vindt de kosten voor deelname aan het convenant te hoog.
- Inhoudelijk voert het bestuur MVB-beleid en neemt het maatregelen om ervoor te zorgen dat de externe vermogensbeheerders dit beleid toepassen. Deze maatregelen hebben betrekking op de uitbesteding zelf, de monitoring van de uitbestede werkzaamheden en op de rapportages van de externe dienstverleners. Zo past de beheerder van de aandelen een ESG-selectie toe. Verder maakt het fonds gebruik van proxy voting. Voor stukken die rechtstreeks op naam van het fonds staan wordt hierbij het stemrecht gedelegeerd aan de beheerders. De beheerders hebben zich geconfirmeerd te stemmen volgens het beleid van het fonds.

11 ICT BELEID

Het fonds heeft veel werkzaamheden uitbesteed bij externe dienstverleners. Vanzelfsprekend speelt ICT een belangrijke rol bij deze uitbestedingen. Belangrijke uitbestede processen zijn bijvoorbeeld de pensioenuitvoering en veel processen op het gebied van vermogensbeheer. Het fonds heeft referentie 59 - ICT Beleid opgesteld met als doel het garanderen van de beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid en aanpasbaarheid van de informatie van het fonds. Het ICT beleid is van toepassing op de interne organisatie en de ICT voorzieningen van het fonds en zijn dienstverleners.

Het bestuur heeft het ICT beleid als volgt vormgegeven.

- In het ICT beleid zijn de ICT voorzieningen van het fonds en de dienstverleners in kaart gebracht.
- Voor Cloud Computing zijn specifieke aandachtspunten vastgelegd.
- De informatie is geclassificeerd op basis van BIVA-classificatie.
- Aan dienstverleners is de voorwaarde gesteld dat ze een minimaal gelijkwaardig ICT beleid hebben. Dienstverleners van primaire processen worden gevraagd inzicht te geven in hun eigen BIVA-classificatie.
- De governancestructuur van de ICT risicobeheersing is vastgelegd.
- De ICT-risico’s en bijbehorende ICT controleprocessen zijn geïdentificeerd en de risicoclassificaties zijn uitgevoerd.

12 COMMUNICATIEBELEID

12.1 Communicatie Beleidsplan

Het bestuur vindt een goede communicatie richting de deelnemers, de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden van groot belang: zie doelstelling 3. Voor de communicatie in de komende jaren heeft het bestuur twee hoofddoelstellingen geformuleerd:

- Het vergroten van het pensioenbewustzijn.
- Het gevoel van ‘dichtbij zijn’ door het fonds vergroten.

De aanpak om dat te bereiken, de KPI’s die het bestuur zich daarvoor gesteld heeft en de manier waarop een en ander wordt gemeten zijn vermeld in referentie 50 - Communicatie beleidsplan.

12.2 Communicatie Jaarplan

Het communicatiebeleid is voor het komende jaar geconcretiseerd in referentie 51 - Communicatie Jaarplan . Het bestuur streeft ernaar de communicatie inhoudelijk te verbeteren bij gelijkblijvende kosten.

12.3 Communicatie in een crisissituatie

Het bestuur vindt het van belang dat de relevante betrokkenen in geval van een crisissituatie goed worden geïnformeerd. Goede communicatie kan helpen het reputatierisico van het fonds te beperken. Daarom heeft het bestuur het onderstaande crisiscommunicatieplan opgesteld.

12.3.1 Crisissituatie

Een crisissituatie is een situatie die noodzaakt tot snel handelen om schade voor het fonds te voorkomen en waarbij de normale procedure voor besluitvorming niet tijdig kan worden uitgevoerd. In paragraaf 5.2.4 is de crisisprocedure beschreven. Die beschrijft hoe de crisisprocedure wordt geïnitieerd en hoe besluitvorming dan plaatsvindt.

12.3.2 Crisiscommunicatie

In een crisissituatie kan het noodzakelijk zijn daarover te communiceren met derden. Bijvoorbeeld met de deelnemers en gepensioneerden, een uitbestedingspartner (de pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO) of een vermogensbeheerder), een toezichthouder (RvT, DNB, AFM) of met de media. Met wie gecommuniceerd moet worden hangt af van de situatie.
De bereikbare bestuursleden die de crisisprocedure uitvoeren, besluiten tevens welke communicatie noodzakelijk is.

Hierbij kan worden samengewerkt met de afdeling communicatie van N.V. Nederlandse Gasunie. Ook kan besloten worden een bericht op de website van het fonds te laten plaatsen door de PUO.
Voor de lijst met contactpersonen in een crisissituatie zie referentie 61 - Lijst contactpersonen in een crisissituatie.

13 PREMIEBELEID

Op grond van de pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomsten betalen werkgevers Gasunie en GasTerra per actieve deelnemer een pensioenpremie aan het fonds. Deze pensioenpremie wordt door de werkgever deels in rekening gebracht bij de deelnemer. In ruil daarvoor krijgen de deelnemers pensioenaanspraken jegens het fonds. Alvorens in te gaan op het premiebeleid wordt eerst een overzicht gegeven van diverse definities van het begrip premie.

13.1 Feitelijke premie

De *feitelijke premie* is de premie die daadwerkelijk aan het fonds wordt betaald op basis van de vigerende pensioenovereenkomst. De hoogte daarvan is vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomsten (zie ook paragraaf Pensioenreglement 2013Pensioenreglement 20133.5) Pensioenreglement 2013). Indien blijkt dat de gedempte premie (zie paragraaf 13.3) in enig jaar uitkomt boven de feitelijke premie, kunnen de werkgevers door het fonds verplicht worden om een aanvullende premie te betalen van maximaal 1,2% van het pensioengevend salaris.

13.2 Kostendekkende premie

Het fonds is verplicht een *kostendekkende premie*[9] vast te stellen. De kostendekkende premie bestaat op basis van artikel 128 PW uit de volgende elementen:

- De premie die actuarieel benodigd is voor de aangroei van de pensioenverplichtingen in het boekjaar. Het gaat om de premie voor:
    - De opbouw van het OP, PP en WP.
    - De verzekering van het nog niet gefinancierde deel van het bereikbare PP en WP dat wordt toegekend bij overlijden in actieve dienst.
    - De verzekering van het arbeidsongeschiktheidspensioen en voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid (arbeidsongeschiktheidsrisico van 0,8%).
- Een opslag voor reservering van toekomstige uitvoeringskosten.
- Een opslag voor uitvoeringskosten.
- Een solvabiliteitsopslag voor het bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende VEV.

Bij de berekening van de kostendekkende premie worden dezelfde veronderstellingen gebruikt als bij de bepaling van de TV waarbij de rentermijnstructuur (RTS) wordt gebruikt per ultimo van het voorafgaande jaar. Voor een volledig overzicht van de grondslagen verwijzen we naar referentie 53 - Grondslagen TV en kostendekkende premie.

[9] Deze premie staat ook bekend als de "zuiver kostendekkende premie" ter onderscheid van de "gedempte kostendekkende premie".

De uitkomst van deze berekening varieert in de tijd, bijvoorbeeld zodra de RTS of de samenstelling van populatie van deelnemers en gepensioneerden wijzigt.

13.3 Gedempte premie

De kostendekkende premie mag op grond van artikel 128 PW gedempt worden met het voortschrijdende gemiddelde van de rente of met het verwachte rendement. Het bestuur berekent de *gedempte premie* op dezelfde wijze als de kostendekkende premie met de volgende verschillen:

- In plaats van met de RTS wordt gerekend met een discontovoet die is gebaseerd op een verwacht rendement. Daarbij rekent het fonds met een rendementsverwachting voor vastrentende waarden die voor de premiestelling voor de jaren 2021 – 2025 gelijk is aan de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september 2020. Voor de overige beleggingen rekent het fonds met een rendementsverwachting gelijk aan de maximaal toegestane parameters.
- Er wordt een opslag voor de toekomstbestendige toeslagverlening ter hoogte van de prijsinflatie berekend. De veronderstelde prijsinflatie is daarbij gelijk aan de minimaal wettelijk toegestane prijsinflatie. Indien deze opslag hoger is dan de solvabiliteitsopslag, dan wordt het meerdere meegenomen in de gedempte premie.

De uitkomst van deze berekening varieert in de tijd, bijvoorbeeld zodra het verwachte rendement of de samenstelling van de populatie van deelnemers en gepensioneerden wijzigt. De gedempte premie is lager dan de (zuiver) kostendekkende premie.

13.4 Dekkingsgraadneutrale premie

De *dekkingsgraadneutrale premie* is de premie die (actueel) zodanig hoog is dat de ontvangen premie en de daarvoor ontvangen pensioenaanspraken precies gelijk in waarde zijn bij de actuele dekkingsgraad. Het komt erop neer dat hiervoor dezelfde berekening wordt gemaakt als voor de kostendekkende premie (dus gebruik makend van de RTS), maar waarbij voor de solvabiliteitsopslag wordt gerekend met het actuele eigen vermogen in plaats van het VEV.

De uitkomst van deze berekening varieert in de tijd, bijvoorbeeld zodra de RTS of de ADG wijzigt. Naar mate de dekkingsgraad stijgt, stijgt ook de dekkingsgraadneutrale premie. Zolang het eigen vermogen lager is dan het VEV is de dekkingsgraadneutrale premie lager dan de (zuiver) kostendekkende premie.

Indien de feitelijke premie afwijkt van de dekkingsgraadneutrale premie ontstaat er een invloed op de dekkingsgraad. Afhankelijk van het teken van het verschil wordt de dekkingsgraad als gevolg van de premiebetaling en de bijbehorende opbouw van pensioenaanspraken hoger of lager. Dit effect staat bekend als het M1-effect.

13.5 Premiebeleid

Het bestuur ging tot en met 2021 uit van het principe dat de feitelijke premie zodanig moet zijn dat structureel geen opbouw van pensioenaanspraken gefinancierd wordt uit het pensioenvermogen. Dat betekent dat de feitelijke premie niet structureel lager mocht zijn dan de dekkingsgraadneutrale premie.

Naar aanleiding van de aanvaarding van de pensioenregeling voor de periode 2022 - 2026 heeft het bestuur het premiebeleid aangepast. Zie hiervoor paragraaf 3.5 van het Pensioenreglement:

- Het gebruik van eigen vermogen voor nieuwe pensioenaanspraken is nadelig voor de reeds opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten van actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. De mate van resp. kans op het ontvangen van toeslagen neemt bijvoorbeeld af.
  Om dat te compenseren heeft het bestuur - gelet op de evenwichtigheid van de regeling - aan de uitvoering van de pensioenregeling een voorwaarde verbonden, gericht op het repareren van toeslagachterstanden bij het eventueel 'invaren' van de bestaande aanspraken en rechten in het nieuwe pensioenstelsel op grond van de WTP. Zie daartoe verder paragraaf 15.3.

14 OPBOUW VAN PENSIOENAANSPRAKEN

De pensioenopbouw voor deelnemers is in beginsel 1,875% van de pensioengrondslag (de fiscaal maximale opbouw bij de fiscaal minimale franchise). De pensioenopbouw wordt lager gesteld dan 1,875% van de pensioengrondslag in de volgende situaties:

- Indien de feitelijke premie[10] lager is dan de gedempte kostendekkende premie, wordt het opbouwpercentage zodanig verlaagd dat de feitelijke premie gelijk is aan de gedempte kostendekkende premie.
- Indien (a) op de peildatum (31 december van het voorgaande jaar) de beleidsdekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad behorend bij het strategisch vereist eigen vermogen en (b) de pensioenopbouw in het jaar naar verwachting een meer negatief effect zal hebben op de actuele dekkingsgraad dan 0,6%, wordt het opbouwpercentage zodanig verlaagd dat het negatieve effect ("M1-effect") tijdens het jaar naar verwachting zal uitkomen op 0,6%.

Procedureel is de regeling als volgt:

- Uitgaande van de situatie per peildatum (31 december van het voorgaande jaar) worden in de maand januari de BDG per 31 december van het voorgaande jaar en het verwachte M1-effect voor het lopende jaar bepaald.
- Lettend op de hoogte van de gedempte kostendekkende premie wordt zonodig van de werkgevers een aanvullende premie van maximaal 1,2% van het pensioengevend jaarsalaris gevraagd.
- Afhankelijk van de uitkomsten van bovenstaande wordt in januari van het jaar aan de deelnemers een opbouwpercentage van 1,875% van de pensioengrondslag danwel lager toegekend. Dit wordt met de deelnemers gecommuniceerd.

[10] In voorkomende gevallen inclusief een aanvullende premie van maximaal 1,2% van het pensioengevend jaarsalaris te betalen door de werkgevers.

15 TOESLAGBELEID

15.1 Voorwaardelijke toeslagverlening

Aan het begin van ieder jaar neemt het bestuur een besluit over de hoogte van de toeslag[11] op de pensioenaanspraken van de (gewezen) deelnemers en op de pensioenrechten van de pensioengerechtigden met ingang van 1 januari van dat jaar.
Het is de ambitie van het bestuur om toeslagen toe te kennen (zie doelstelling 2), maar niettemin hebben de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden geen recht op een toeslag. Ook is het niet zeker of en in hoeverre er in de toekomst toeslagen verleend zullen kunnen worden. In het vermogen van het fonds zijn geen reserves opgenomen voor de toekenning van toeslagen.
De toekenning van een toeslag is derhalve voorwaardelijk: indien niet aan de voorwaarden is voldaan wordt geen toeslag toegekend.

Als maatstaf voor de voorwaardelijke toeslagverlening hanteert het bestuur de consumenten-prijsindex (CPI) alle bestedingen (afgeleid)[12] zoals gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De toeslag per 1 januari van een jaar is maximaal de procentuele stijging van het rekenkundig gemiddelde van de CPI voor de maanden augustus, september en oktober van het voorgaande jaar ten opzichte van het rekenkundig gemiddelde van de CPI voor dezelfde maanden van het jaar daarvoor. Toeslagpercentages worden afgerond op 1 decimaal.
Een daling van de kosten van levensonderhoud zal niet leiden tot een negatieve toeslag-verlening. In geval van een dergelijke daling wordt deze ofwel verrekend met reeds bestaande toeslagachterstanden ofwel gesaldeerd met een toekomstige stijging.

De mate waarin een toeslag verleend mag worden is bepaald in artikel 137 PW en artikel 15 van het Besluit FTK. Zo mag er pas een volledige toeslag verleend worden als de BDG hoger is dan de ‘toekomst bestendige indexatie dekkingsgraad’ (TBI-dekkingsgraad).
De TBI-dekkingsgraad is gelijk aan 110% vermeerderd met een vermogen voor de financiering van toekomstige toeslagen. Voor de berekening van dat vermogen wordt gerekend met een veronderstelde toekomstige jaarlijkse toeslag van 2%. Deze toekomstige jaarlijkse toeslagen worden contant gemaakt op een discontovoet gelijk aan het wettelijk maximaal toegestaan verwacht rendement op aandelen.

De mate waarin een toeslag op pensioenaanspraken en -rechten wordt verleend is als volgt:

- Als de BDG per 31 december van het voorafgaande jaar lager is dan 110% vindt geen toeslagverlening plaats.

[11] Dit staat ook bekend als indexatie.

[12] Vroeger heette dat CPI alle huishoudens (afgeleid).

- Als de BDG per 31 december van het voorafgaande jaar zich bevindt tussen 110% en de TBI-dekkingsgraad wordt de toeslag berekend door middel van lineaire interpolatie tussen geen toeslagverlening en volledige toeslagverlening.
- Als de BDG per 31 december van het voorafgaande jaar hoger is dan het TBI-dekkingsgraad vindt volledige toeslagverlening plaats.

Indien het bestuur besluit tot de bovenbedoelde toeslagverlening worden ook alle nog niet ingegane PP en WP, alsmede alle ingegane prepensioenen op dezelfde wijze verhoogd.

Indien in een jaar de toeslag niet volledig kan worden toegekend, wordt de niet-toegekende toeslag bijgehouden. Dat gebeurt door de PUO per (gewezen) deelnemer en pensioen-gerechtigde individueel (cumulatief over de jaren).

15.2 Incidentele toeslagverlening

Incidentele toeslagverlening ter compensatie van in het verleden niet-toegekende toeslag(en) of in het verleden doorgevoerde vermindering(en) van pensioenaanspraken en pensioenrechten is op grond van artikel 137 PW toegestaan indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- De beleidsdekkingsgraad moet hoger zijn dan de TBI-dekkingsgraad.
- De beleidsdekkingsgraad zakt door de toeslagverlening niet onder het VEV-niveau.
- Er mag in enig jaar ten hoogste een vijfde van het vermogen dat voor deze toeslag-verlening beschikbaar is worden gebruikt.

Het bestuur heeft besloten dergelijke incidentele toeslagen – mits aan bovengenoemde voorwaarden wordt voldaan – als volgt toe te kennen. Dit staat bekend als de ‘pro rata methode’.

- Eerst worden eventuele verminderingen van pensioenaanspraken en -rechten in het verleden (kortingen) gerepareerd. Dit geschiedt op een evenredige manier zoals omschreven in het volgende punt.
- Vervolgens worden de in het verleden niet-toegekende toeslagen gerepareerd ("inhaal-indexatie"). Dat gebeurt op een evenredige manier als volgt:
    - Per (gewezen) deelnemer en pensioengerechtigde wordt op individuele basis bijgehouden hoeveel niet-toegekende toeslagen[13] deze in het verleden heeft opgelopen.
    - Het totale bedrag dat in een zeker jaar beschikbaar is voor inhaal-indexatie wordt verdeeld over de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden in evenredigheid naar hun individuele achterstanden. Op deze manier wordt

[13] TKP hield de individuele achterstanden bij in de vorm van een percentage. Bij de overgang naar AZL is overgestapt naar een systeem met de individuele achterstanden in euro's. Het transitiebestand met de achterstanden is opgesteld door TKP en is gecontroleerd door de SFH actuarieel.

voor alle betrokkenen een proportioneel gelijk deel van de op dat moment aanwezige achterstanden hersteld.

15.3 Reparatie toeslagachterstanden bij invaren

Bij de aanvaarding van de pensioenregeling 2022 - 2016 heeft het bestuur aan de uitvoering daarvan de voorwaarde verbonden dat bij toekomstige wijzigingen van de pensioenregeling in het kader van het Wetsvoorstel Toekomst Pensioenen ('pensioenakkoord') ook het repareren van toeslagachterstanden een belangrijk aandachtspunt is voor de sociale partners als het bestuur van het fonds. Als sociale partners van besluiten tot ‘een verzoek tot invaren’ dan verplicht Gasunie zich mede namens de vakbonden te kiezen voor een methodiek die rekening houdt met de op dat moment bestaande feitelijke toeslagachterstanden binnen het fonds.

GasTerra, als aangesloten onderneming, is in die situatie - voor wat betreft de deelnemers van GasTerra - verplicht zich te conformeren aan de dan tussen het fonds, Gasunie en de vakbonden van Gasunie overeengekomen methodiek en gemaakte beleidskeuzen betreffende het invaren.

Het bovenstaande is vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomsten met Gasunie en GasTerra.

16 FINANCIELE MIDDELEN

Om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen beschikt het fonds over financiële middelen. Deze bestaan uit enerzijds de ‘technische voorziening’ en anderzijds het ‘eigen vermogen’.

16.1 Technische Voorziening

De technische voorziening (TV) wordt op grond van artikel 126 PW zodanig vastgesteld dat deze toereikend is voor het geheel van alle pensioenverplichtingen[14]. De TV wordt conform de PW berekend op basis van marktwaardering per berekeningsdatum en van prudente beginselen voor de bepaling van de benodigde grondslagen. De toereikendheid van de TV wordt jaarlijks door de certificerend actuaris getoetst.

Het fonds gaat uit van de volgende gegevens en veronderstellingen:

- Pensioenverplichtingen
    - De verwachte uitgaande kasstromen behorend bij de reeds opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.
    - Voor de ingangsdatum van het pensioen wordt de pensioenrichtleeftijd van 68 jaar gehanteerd. Voor een kleine groep vrouwelijke gewezen deelnemers is de pensioenrichtleeftijd 60 jaar. Voor tijdelijke pensioenaanspraken en pensioenaanspraken uit het Reglement RVU wordt gerekend met een pensioeningang op de leeftijd van 60 jaar.
    - Voor de leeftijden van de aanspraak- en pensioengerechtigden wordt gerekend met de actuele leeftijden, afgerond op hele maanden.
    - Eventuele toekomstige toeslagen worden niet meegenomen in de verwachte kasstromen, tenzij deze toeslagen daadwerkelijk zijn toegekend.
    - Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige toetredingen en uittredingen anders dan uittredingen wegens overlijden of pensionering.
- Rekenrente voor de pensioenverplichtingen
  De contante waarde van de pensioenverplichtingen wordt bepaald met behulp van de RTS per berekeningsdatum, zoals gepubliceerd door DNB.
- Sterftekansen en ervaringssterfte
    - Uitgangspunt is de meest recente prognosetafel, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen.
    - Voor kinderen is de sterftekans op nul gesteld.
    - Deze sterftekansen worden gecorrigeerd met de factoren volgend uit het Ervaringssterftemodel van WTW, gebaseerd op de karakteristieken van het fonds. De correctiefactoren zijn gebaseerd het inkomensniveau en de bedrijfssector waarin de actieve deelnemers werkzaam zijn.

[14] De technische voorziening wordt ook wel aangeduid als de voorziening pensioenverplichtingen (VPV).

In de correctiefactoren wordt onderscheid gemaakt naar leeftijd, geslacht en hoofd-/medeverzekerde.

- Gezinssamenstelling
    - De partnerfrequentie wordt tot de pensioendatum op 100% gesteld (dat wil zeggen dat verondersteld wordt dat alle (actieve en gewezen) deelnemers een partner hebben). Deze veronderstelling maakt het mogelijk om bij pensioeningang een herschikking van de pensioenaanspraken op basis van actuariële gelijkwaardigheid te bieden.
    - Verder is dit een prudente veronderstelling, zodanig dat het niet nodig is een reservering aan te houden voor latent wezenpensioen.
    - Voor pensioengerechtigden wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat.
- Leeftijdsverschil hoofdverzekerde - medeverzekerde
  Voor het partnerpensioen wordt verondersteld dat elke deelnemer een partner heeft van het andere geslacht. Het gehanteerde leeftijdsverschil is gebaseerd op waarnemingen en is als volgt:
    - Deelnemer is man: de partner is 2 jaar en 5 maanden jonger.
    - Deelnemer is vrouw: de partner is 1 jaar en 11 maanden ouder.
- Kostenvoorziening
  De voorziening voor toekomstige kosten is gesteld op 2,4% van de netto TV. Deze dient ter dekking van de volgende kosten:
    - de jaarlijkse kosten voor gewezen deelnemers;
    - de eenmalige kosten bij pensionering;
    - de jaarlijkse kosten voor pensioengerechtigden;
    - de eenmalige kosten bij overlijden in geval van latent partnerpensioen ;
    - de vaste jaarlijkse kosten van het fonds.
- Opslag overlijdensuitkering
  Bij overlijden van een gepensioneerde of arbeidsongeschikte ontvangt diens partner een eenmalige overlijdensuitkering. Hiervoor wordt een voorziening getroffen van 0,58% van de netto TV voor OP (inclusief RVU) en AOP.
- Arbeidsongeschiktheid
  Voor arbeidsongeschikte deelnemers voor wie de pensioenopbouw premievrij wordt voortgezet, wordt de voorziening gelijkgesteld aan de contante waarde van de in totaal bereikbare aanspraken en de contante waarde van het ingegane arbeidsongeschiktheidspensioen.
- Voorziening zieken
  Voor zieke deelnemers wordt een voorziening aangehouden ter dekking van de verwachte pensioenlasten gedurende een toekomstige periode van arbeidsongeschiktheid. Voor deelnemers met een ziekteperiode van 42 weken of langer wordt verondersteld dat zij arbeidsongeschikt zullen worden. Voor deelnemers met een ziekteperiode van minder dan 42 weken wordt verondersteld dat zij zullen reintegreren voor ingang van arbeidsongeschiktheid.

Voor een overzicht van deze grondslagen wordt verwezen naar referentie 52 - Grondslagen TV en kostendekkende premie.

16.2 Eigen vermogen

Het verschil tussen het actueel aanwezige vermogen en de TV is het eigen vermogen (EV). Door de PW en het Besluit FTK worden bepaalde eisen gesteld aan de omvang van het EV.

16.2.1 Vereist eigen vermogen

Het ‘vereist eigen vermogen’ (VEV) wordt op grond van artikel 132 PW zodanig berekend dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het fonds binnen een periode van één jaar beschikt over een vermogen dat lager is dan de TV.
Voor de berekening van het VEV hanteert het fonds het standaardmodel van DNB als bedoeld in het Besluit FTK. Het bestuur, gehoord hebbende de adviserend actuaris, toetst eenmaal per jaar de toepasbaarheid van het standaardmodel.
Bij de berekening wordt uitgegaan van de portefeuilleverdeling volgens de SAA (dus niet van de actuele portefeuilleverdeling). De hoogte van het VEV is afhankelijk van enkele factoren zoals de rentestand en bedraagt ongeveer 23% van de TV. Voor een voorbeeld zie paragraaf 9.1.

16.2.2 Minimaal vereist eigen vermogen

Op grond van artikel 131 PW moet het fonds beschikken over ten minste het ‘minimaal vereist eigen vermogen’ (MVEV). De berekening van het MVEV wordt uitgevoerd met de rekenregels daarvoor in het Besluit FTK. De uitkomst is ongeveer 4,2% van de TV.

16.3 Dekkingsgraad

De dekkingsgraad (DG) is de verhouding tussen enerzijds het vermogen (oftewel de som van de TV en het EV) en anderzijds de TV.

In formulevorm: DG = (TV + EV) / TV.

Het fonds maakt onderscheid tussen de actuele dekkingsgraad (ADG), dat wil zeggen de dekkingsgraad op een bepaald moment, zoals deze maandelijks wordt bepaald, en de beleidsdekkingsgraad (BDG), zijnde het gemiddelde op een bepaald moment van de actuele dekkingsgraden in de 12 voorgaande maanden.
De BDG is op grond van de PW een belangrijke maatstaf voor het al dan niet in werking treden van allerhande bepalingen. De hoogte van de BDG wordt eenmaal per kwartaal gemeld aan DNB en wordt maandelijks gepubliceerd op de website van het fonds.

16.4 Vermogenstekort

16.4.1 Reservetekort – herstelplan[15]

Als de ontwikkelingen zodanig zijn verlopen dat per einde van een kwartaal de BDG lager is dan het VEV-niveau (circa 123%) is er sprake van een ‘reservetekort’.

- Het bestuur meldt dat onverwijld aan DNB.
- Het bestuur moet vervolgens op grond van artikel 138 PW binnen 3 maanden een concreet en haalbaar herstelplan opstellen en indienen bij DNB.
- Het herstelplan gaat binnen uiterlijk 6 maanden in en het bestuur handelt onverwijld overeenkomstig het herstelplan.
- Zolang het fonds in de situatie van reservetekort verkeert stelt het bestuur jaarlijks binnen 3 maanden na afloop van een kalenderjaar een geactualiseerd herstelplan op en dient dat in bij DNB.

In het herstelplan moet worden beschreven hoe het fonds binnen een periode van 10 jaar weer beschikt over ten minste het VEV. Voor de berekeningen van het herstelplan gaat het fonds waar mogelijk uit van dezelfde realistische parameters die worden gebruikt in de risicorapportages en in de ALM-studie.

Indien uit het herstelplan blijkt dat het fonds niet tijdig zal voldoen aan de gestelde eisen voor het VEV is er sprake een ‘volwaardige crisis’ zoals omschreven in paragraaf 18.1. In paragraaf 18.2.2 is beschreven welke mogelijke maatregelen er dan genomen moeten worden. Wat betreft het eventueel verminderen van de pensioenaanspraken en -rechten wordt verwezen naar paragraaf 17.8 **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**.

16.4.2 Dekkingstekort

Als per einde van een kwartaal de BDG lager is dan het MVEV-niveau (104,2%) is er sprake van een ‘dekkingstekort’. Er is dan uiteraard ook sprake van een reservetekort en het gestelde in paragraaf 16.4 is dan ook van toepassing.

Wanneer het dekkingstekort een tijd aanhoudt en de BDG is gedurende 6 vaststellings-momenten lager dan het MVEV-niveau, is er sprake een ‘volwaardige crisis’ als omschreven in paragraaf 18.1. In paragraaf 18.2.2 is beschreven welke mogelijke maatregelen er dan genomen moeten worden. Wat betreft het eventueel verminderen van de pensioenaan-spraken en -rechten wordt verwezen naar paragraaf 17.8.

[15] Op grond van de Regeling van de Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid 16 december 2020, tot wijziging van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling vanwege het voorkomen van onnodige pensioenkortingen, geldt er een vrijstelling op de genoemde termijnen van 10 jaar (hersteltermijn) en van het aantal van zes meetmomenten.

17 FINANCIËLE STUURMIDDELEN

Het bestuur kan gebruik maken van financiële stuurmiddelen indien:

- de dekkingsgraad te laag is en/of;
- er sprake is van premietekort en/of;
- de vooruitzichten daar aanleiding toe geven.

De sturingsmiddelen zijn hieronder uiteengezet.

17.1 Wijzigen van de SAA

Het bestuur kan het beleggingsbeleid aanpassen door de SAA te wijzigen. Het wijzigen van de SAA heeft invloed op de hoogte van het VEV. Zie daartoe ook paragraaf 9.1. Bijvoorbeeld wordt het VEV lager door minder risico te nemen. Keerzijde van deze keuze is dat dan ook het verwachte rendement op lange termijn zal dalen (en daarmee het herstelvermogen in de komende jaren).

17.2 Bescherming tegen koerswijzigingen

Het bestuur kan zich indekken tegen financiële gevolgen van mogelijke ongewenste gebeurtenissen, zoals het dalen van de beurskoersen, het dalen van de rente en/of het dalen van de koersen van vreemde valuta. Dat kan gedaan worden door de aankoop van geschikte derivaten, zoals putopties op aandelen, swaps op de rente en valutatermijntransacties voor vreemde valuta. Een gevolg van deze maatregel is een verhoging van de beleggingskosten.

17.3 Afzien van toeslagverlening

Het verlenen van toeslagen is gebonden aan wettelijke regels en vindt in beginsel (althans gedeeltelijk) plaats indien de BDG zich bevindt tussen 110% en de TBI-dekkingsgraad. Het verlenen van toeslagen is echter niet verplicht want het gaat hierbij niet om een onvoorwaardelijk recht van de deelnemers en de pensioengerechtigden. Indien dat noodzakelijk mocht zijn kan het bestuur afzien van het verlenen van toeslagen en de toekenning ervan naar de verdere toekomst verschuiven. Keerzijde van deze maatregel is dat niet voldaan wordt aan doelstelling 2.

17.4 Verminderen van de pensioenopbouw

In herstelplansituaties is het bestuur gerechtigd het opbouwpercentage van de pensioenrechten van actieve deelnemers (in beginsel 1,875% van de pensioengrondslag) te verlagen indien de feitelijke premie en een eventuele aanvullende premie van de werkgever in onvoldoende mate kostendekkend zijn (zie daartoe verder hoofdstuk 0).

17.5 Wijzigen van de pensioenovereenkomst

Het bestuur kan in een crisis de sociale partners benaderen met de vraag of men bereid is de vigerende pensioenovereenkomst te wijzigen waardoor de toekomstige verplichtingen van het fonds afnemen. Daarvoor bestaan de volgende opties:

- verhogen van de pensioenpremie;
- verlagen van de pensioengrondslag door het verhogen van de franchise;
- verlagen van het maximum van het pensioengevend salaris.

Het wijzigen van de pensioenovereenkomst heeft zeer weinig tot geen effect op de ADG en BDG.

17.6 Vragen om bijstorting

De huidige pensioenregeling heeft een CDC-karakter, hetgeen onder andere inhoudt dat de hoogte van de premies te betalen door de werkgevers en de deelnemers vastligt voor de overeengekomen periode.
In situaties van vermogenstekort zijn de werkgevers derhalve niet gehouden bij te dragen aan het oplossen van financiële tekorten.
Desalniettemin zal het bestuur in een crisissituatie (ze paragraaf 18.1) in overleg treden met de werkgevers om hun eventuele bereidheid tot een vrijwillige bijstorting te bespreken.

17.7 Vermindering kosten

Gelet op doelstelling 4 streeft het bestuur naar beperking van de kosten waarbij een goede balans gezocht wordt tussen kosten en kwaliteit.
In een crisissituatie zal het bestuur overwegen of de omstandigheden een verdergaande kostenreductie rechtvaardigen en of dit haalbaar en verantwoord is.

17.8 Vermindering pensioenaanspraken en -rechten

Er zijn twee situaties waarin het bestuur gerechtigd c.q. verplicht is de bestaande pensioen-aanspraken en -rechten te verminderen ('korten'):

- Indien uit het herstelplan, dat moet worden opgesteld in situaties van reservetekort (zie paragraaf 16.4) blijkt dat de BDG niet binnen 10 jaar zal uitkomen boven het VEV-niveau (circa 122%) is het bestuur bevoegd de bestaande pensioenaanspraken en -rechten te verminderen. De vermindering is gelijk aan het tekort van de geprognosticeerde BDG ten opzichte van het vereiste niveau. Deze vermindering wordt gespreid over 10 jaar en is voorwaardelijk. Die voorwaardelijkheid betekent dat de vermindering in een toekomstig jaar alleen wordt doorgevoerd indien ook in dat toekomstig jaar het op dat moment geactualiseerde herstelplan niet voorziet in herstel tot het vereiste niveau.
- Indien er sprake is van dekkingstekort (zie paragraaf 16.4.2) en de hoogte van de BDG komt zesmaal opeenvolgend uit onder het MVEV-niveau (104,2%), neemt het

bestuur binnen 6 maanden maatregelen waardoor de ADG direct voldoet aan het MVEV-niveau. Het bestuur is dan bevoegd de bestaande pensioenaanspraken en -rechten te verminderen. Deze vermindering is gelijk aan het tekort van de BDG ten opzichte van het minimaal vereiste niveau. Deze vermindering mag worden gespreid over 10 jaar en is onvoorwaardelijk. Die onvoorwaardelijkheid betekent dat deze vermindering voor die 10 jaar daadwerkelijk wordt doorgevoerd, ongeacht het niveau van de BDG in die 10 jaar.

18 FINANCIEEL CRISISPLAN

Gelet op artikel 145, lid 2 sub a PW heeft het bestuur een financieel crisisplan opgesteld. Zie het onderstaande. Eerst wordt beschreven welke soorten crises worden onderscheiden en vervolgens welke maatregelen daarbij ingezet kunnen worden.

18.1 Twee soorten crises

Het bestuur onderscheidt twee soorten financiële crises:

- Dreigende crisis
  Er is sprake van een dekkingstekort. Dit is het geval indien de BDG lager is dan het MVEV-niveau (104,2%). Er hoeft nog niet gekort te worden, maar dat gevaar dreigt wel.
- Volwaardige crisis
  Dit is het geval in twee wettelijk omschreven situaties:
  - De BDG is lager dan het VEV-niveau (circa 123%) en uit het herstelplan blijkt dat binnen 10 jaar geen herstel te verwachten is tot het vereiste niveau.
  - De BDG is voor de zesde opeenvolgende maal lager dan het MVEV-niveau (104,2%).

  Het bestuur is in deze situaties gerechtigd de pensioenaanspraken en -rechten te verminderen ('korten').

De risico's die kunnen leiden tot het ontstaan van een dergelijke crisissituatie zijn beschreven in paragraaf 9.1 – Financiële risico's volgens het standaardmodel. Hieruit blijkt dat de grootste risico's zijn een daling van de aandelenkoersen, een daling van de rente en/of een daling van de koers van vreemde valuta.

Het bestuur heeft reeds standaard maatregelen getroffen om de kans op het ontstaan van een crisissituatie te verminderen:

- daling aandelenkoersen en/of daling rente: zie paragraaf 9.2 – Pijngrensbeleid;
- daling rente: zie paragraaf 10.3.3 – Renteafdekking (dynamische rentestaffel);
- daling vreemde valuta: zie paragraaf 10.3.4 – Valutabeleid.

Ter illustratie is in paragraaf 9.2 beschreven dat de KDG voor de twee soorten volwaardige crises ongeveer als volgt zijn (voorbeeld voor de situatie in Q4 2021):

- KDG1 (naar verwachting nog juist tijdig herstel naar het VEV-niveau): 86,8%;
- KDG2 (naar verwachting nog net niet 5 jaar onder het MVEV-niveau): 88,9%.

18.2 Maatregelen in een (dreigende of volwaardige) crisis

De financiële stuurmiddelen waar het bestuur over beschikt zijn opgesomd in hoofdstuk 17. In de twee crisissituaties worden de volgende maatregelen overwogen.

18.2.1 Maatregelen in een dreigende crisis

- opstellen en uitvoeren van een geactualiseerd herstelplan;
- heroverwegen van de SAA;
- (her)overwegen van de inzet van bescherming tegen verdere koersdalingen;
- afzien van toeslagverlening;
- informeren van sociale partners, (actieve en gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden over de situatie.

18.2.2 Maatregelen in een volwaardige crisis

- opstellen en uitvoeren van een geactualiseerd herstelplan;
- heroverwegen van de SAA;
- (her)overwegen van de inzet van bescherming tegen verdere koersdalingen;
- afzien van toeslagverlening;
- werkgevers vragen om een vrijwillige bijstorting;
- sociale partners vragen de pensioenovereenkomst aan te passen;
- overwegen van verdergaande kostenreducties;
- vermindering van de bestaande pensioenaanspraken en -rechten ('korten');
- informeren van sociale partners, (actieve en gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden over de situatie.

18.3 Effect van de maatregelen

Om het financiële effect van de maatregelen te kunnen beoordelen is het goed eerst een inzicht in de grootteordes te hebben.

- De omvang van de TV is ongeveer[16] € 1.700 mln.
- Dat betekent dat 1% in de DG gaat over een bedrag van € 17 mln.
- De beleggingsopbrengsten fluctueren tussen € -50 mln en € 350 mln per jaar.
- Het effect van een combischok (aandelen -30%, rente -1%) is orde € -220 mln.
- De pensioenuitkeringen zijn orde € 44 mln per jaar.
- De ontvangen pensioenpremies zijn orde € 32 mln per jaar.
- De beleggingskosten zijn orde € 4,3 mln per jaar.
- De uitvoeringskosten zijn orde € 1,3 mln per jaar.

Dit betekent dat het financiële effect van de maatregelen op de ADG als volgt kwalitatief beoordeeld kan worden:

- Heroverwegen SAA: substantieel (op korte termijn positief, op lange termijn negatief)
- Bescherming tegen verdere koersdalingen: beperkt en in een crisissituatie te duur.
- Geen toeslagverlening: minimaal.
- Bijstorting door werkgevers: beperkt (en kleine kans van slagen).

[16] De TV is per eind 2021 € 1.662 mln.

- Kostenreducties: minimaal.
- Korten pensioenaanspraken en -rechten: aanzienlijk[17]

[17] Voor het korten is de BDG leidend. Het effect op de BDG van 1% korten is op korte termijn beperkt. Ceteris paribus leidt 1% korten na een periode van een jaar tot +1% in de BDG.

BIJLAGE 1 - LIJST VAN AFKORTINGEN

Afkortingen	Betekenis
ADG	Actuele dekkingsgraad
AFM	Stichting Autoriteit Financiële Markten
AHT	Aanvangshaalbaarheidtoets
ALM	Asset Liability Management
Anw	Algemene nabestaandenwet
AOP	Arbeidsongeschiktheidspensioen
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AZL	De PUO met ingang van 1 januari 2022
BAC	Beleggingsadviescommissie
BDG	Beleidsdekkingsgraad
Besluit FTK	Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CPI	Consumenten prijsindex (alle huishoudens)
DG	Dekkingsgraad
DNB	De Nederlandse Bank
ERB	Eigenrisicobeoordeling
ESG	Environmental, social and governance investing. Dit is gelijk aan MVB.
EV	Eigen vermogen
Fonds	Stichting Pensioenfonds Gasunie
GasTerra	GasTerra B.V.
Gasunie	N.V. Nederlandse Gasunie
GDPR	General Data Protection Regulation
RCC	Risk & Compliance commissie
IMVB	Internationaal verantwoord beleggen
IMVO	Internationaal verantwoord ondernemen
IORP	Institution for occupational retirement provision (instelling voor bedrijfspensioenvoorziening).
IRM	Integraal risicomanagement
IVA	Inkomensverzekering voor Volledig en duurzaam Arbeidsongeschikten
KDG	Kritieke dekkingsgraad
KPI	Key performance indicator
M1-effect	Het effect op de dekkingsgraad als gevolg van een verschil tussen de feitelijke premie en de dekkingsgraadneutrale premie
MVB	Maatschappelijk verantwoord beleggen. Is gelijk aan ESG.
MVEV	Minimaal vereist eigen vermogen
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

Afkortingen	Betekenis
OP	Ouderdomspensioen
ORM	Onafhankelijk risicomanager
PCC	Pensioen- en Communicatiecommissie
PP	Partnerpensioen
PUO	Pensioenuitvoeringsorganisatie (TKP of AZL)
PW	Pensioenwet
RTS	Rentetermijnstructuur
RvT	Raad van Toezicht
RVU	Regeling vervroegd uittreding
SAA	Strategische asset allocatie
SDG	Signaaldekkingsgraad
SIRA	Systematische integriteitsanalyse
SFH	Sleutelfunctiehouder. Er zijn 3 SFH's: actuarieel, risicomanagement en interne audit
SWOT	Sterkte/zwakte-analyse (Strengths, weaknesses, opportunities and threats)
TBI	Toekomstbestendige indexatie
TKP	De vorige PUO (tot aan 2022)
TV	Technische voorziening. Dit is gelijk aan de VPV.
UNGC	United Nations global compact
UNGP	United Nations guiding principles
UNPRI	United Nations principles for responsible investing
VEV	Vereist eigen vermogen
VGG	Vereniging van Pensioengerechtigden en Postactieven van Gasunie
VO	Verantwoordingsorgaan
VPV	Voorziening pensioenverplichtingen. Dit is gelijk aan de TV
WAO	Wet arbeidsongeschiktheid
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WP	Wezenpensioen
WTP	Wet toekomst pensioenen. Gaat over het nieuwe pensioenstelsel (het 'pensioenakkoord').

BIJLAGE 2 - OVERZICHT REFERENTIE DOCUMENTEN

referentie 1 - Statuten Stichting Pensioenfonds Gasunie

referentie 2 - Uitvoeringsovereenkomst Gasunie d.d. 1 januari 2022

referentie 3 - Uitvoeringsovereenkomst GasTerra d.d. 1 januari 2022

referentie 4 - Functieprofiel bestuurslid

referentie 5 - Namen, functies en rooster van aftreden van bestuursleden

referentie 6 - Verkiezingsreglement pensioengerechtigde werknemersleden in het bestuur

referentie 7 - Geschiktheidsbeleid

referentie 8 - Geschiktheidsjaarplan en geschiktheidsmatrix

referentie 9 - Procedure functioneren bestuursleden

referentie 10 - Streven naar besluitvorming op basis van consensus

referentie 11 - Reglement BAC

referentie 12 - Reglement PCC

referentie 13 - Reglement RCC

referentie 14 - Handboek bestuursbureau

referentie 15 - Functie onafhankelijk risicomanager

referentie 16 - Delegatie van bevoegdheden

referentie 17 - Reglement Raad van Toezicht

referentie 18 - Functieprofiel leden RvT

referentie 19 - Namen, functies en rooster van aftreden leden RvT

referentie 20 - Reglement Verantwoordingsorgaan

referentie 21 - Functieprofiel leden VO

referentie 22 - Namen, functies en rooster van aftreden leden VO

referentie 23 - Diversiteitsbeleid

referentie 24 - Beloningsbeleid

referentie 25 - Compliance officer; overeenkomst PF Gasunie en TriVu

referentie 26 - Integriteitsbeleid

referentie 27 - Gedragscode

referentie 28 - Incidentenregeling

referentie 29 - Privacybeleid

referentie 30 - Privacy Statement

referentie 31 - Cookiebeleid

referentie 32 - Verwerkersovereenkomst AZL

referentie 33 - Verwerkersovereenkomst NN Investment Partners (vervallen per 15-04-2020)

referentie 34 - Verwerkersovereenkomst Trivu

referentie 35 - Verwerkersovereenkomst WTW

referentie 36 - Verwerkingsregister AZL

referentie 37 - Verwerkingsregister Trivu

referentie 38 - Verwerkingsregister WTW

referentie 39 - Overzicht functies

referentie 40 - Overzicht adviseurs

referentie 41 - Beleid uitbestedingen

referentie 42 - Overzicht uitbestedingen

referentie 43 - Haalbaarheidstoets

referentie 44 - Tabel risicothema’s SIRA

referentie 45 - Integraal risicomanagement beleid

referentie 46 - Jaarplan RCC

referentie 47 - Tabel risicotolerantie en beheersmaatregelen

referentie 48 - Beleidsplan beleggingen

referentie 49 - Jaarplan BAC

referentie 50 - Communicatie beleidsplan

referentie 51 - Communicatie Jaarplan

referentie 52 - Grondslagen TV en kostendekkende premie

referentie 53 - Verwerkingsregister bestuursbureau

referentie 54 - Jaarplan PCC

referentie 55 - Verwerkersovereenkomst Postma & Cohen

referentie 56 - Verwerkingsregister Postma & Cohen

referentie 57 - Verwerkingsovereenkomst Emma Handsonreferentie 57 - Verwerkingsregister Emma Handson

eferentie 58 - Functieprofiel Sleutelfunctionarissen

referentie 59 - ICT Beleid

referentie 60 - ERB rapportage

referentie 61 - Lijst contactpersonen in een crisissituatie

referentie 62 - SWOT

referentie 63 - Audit Charter

referentie 64 - Audit Plan 2022

referentie 65 - Investment Beliefs

referentie 68 – Verklaring gegevensverwerking PF GU - Gasterra referentie 69 – Gegevensuitwisselingsovereenkomst VGG

BIJLAGE 3 - RELATIE ABTN EN REFERENTIEDOCUMENTEN

De ABTN en de referentiedocumenten dienen geen tegenstrijdigheden te bevatten. Ter voorkoming van onduidelijkheden is in de volgende tabel door middel van een kruisje aangegeven welke tekst in voorkomende gevallen de doorslag zal geven bij de interpretatie.

Referentiedocument	**ABTN**	**Ref.**
Statuten Stichting Pensioenfonds Gasunie		x
Uitvoeringsovereenkomst Gasunie d.d. 1 januari 2018		x
Uitvoeringsovereenkomst GasTerra d.d. 1 januari 2018		x
Functieprofiel bestuurslid		x
Namen, functies en rooster van aftreden van bestuursleden		x
Verkiezingsreglement pensioengerechtigde werknemersleden in het bestuur		x
Geschiktheidsplan en competentiematrix		x
Opleidingsplan		x
Procedure functioneren bestuursleden		x
Streven naar besluitvorming op basis van consensus		x
Reglement BAC		x
Reglement PCC		x
Reglement RCC		x
Handboek bestuursbureau	x	
Functie onafhankelijk risicomanager		x
Delegatie van bevoegdheden		x
Reglement Raad van Toezicht		x
Functieprofiel leden RvT		x
Namen, functies en rooster van aftreden leden RvT		x
Reglement Verantwoordingsorgaan		x
Functieprofiel leden VO		x
Namen, functies en rooster van aftreden leden VO		x
Diversiteitsbeleid	x	
Beloningsbeleid	x	
Compliance officer; overeenkomst PF Gasunie en TriVu		x
Integriteitsbeleid	x	
Gedragscode		x
Incidentenregeling		x

Referentiedocument	ABTN	Ref.
Privacybeleid	x	
Privacy Statement		x
Cookiebeleid		x
Verwerkersovereenkomst TKP Pensioen BV		x
Verwerkersovereenkomst Trivu		x
Verwerkersovereenkomst WTW		x
Verwerkersovereenkomst Postma & Cohen		x
Verwerkingsregister TKP		x
Verwerkingsregister Trivu		x
Verwerkingsregister WTW		x
Verwerkingsregister Postma & Cohen		x
Overzicht functies, uitnodigingen en geschenken		x
Overzicht adviseurs		x
Beleid uitbestedingen	x	
Overzicht uitbestedingen		x
Haalbaarheidstoets		x
Tabel risicothema's SIRA		x
Integraal risicomanagement beleid	x	
Jaarplan RCC		x
Tabel risicotolerantie en beheersmaatregelen		x
Beleidsplan beleggingen	x	
Jaarplan BAC		x
Communicatie beleidsplan	x	
Communicatie Jaarplan		x
Jaarplan PCC		x
Functieprofiel Sleutelfunctionarissen		x
ICT beleid		x
ERB rapportage		x
Crisiscommunicatieplan		x